

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

TÜZÜK

(16-17 OCAK 2016 TARİHLİ 35. OLAĞAN KURULTAY'DA
YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER İŞLENMİŞTİR)

CUMHURİYET HALK PARTİSİ TÜZÜĞÜ

**(16 -17 OCAK 2016 TARİHLİ
35. OLAĞAN KURULTAY'DA
YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER İŞLENMİŞTİR)**

İÇİNDEKİLER

1. Bölüm	Kuruluş ve İlkeler	5
2. Bölüm	Üyelik	13
3. Bölüm	Örgüt ve Yönetim Birimleri	29
4. Bölüm	Kongreler ve Kurultay	63
5. Bölüm	Parti Adaylarının Belirlenmesi	89
6. Bölüm	Parti Grupları	97
7. Bölüm	Disiplin İşlemleri	103
8. Bölüm	Gelir Kaynakları Harcamalar ve Hesap İşleri	115
9. Bölüm	Eğitim, Program, Tüzük ve Yönetmelikler	121
10. Bölüm	Çeşitli Hükümler ve Geçici Maddeler	127

BİRİNCİ BÖLÜM

KURULUŞ VE İLKELER **(Madde 1-5)**

KURULUŞ

Madde-1

Cumhuriyet Halk Partisi; MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'ün önderliğinde; Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin devamı olarak 9 Eylül 1923 tarihinde kabul edilen "Parti Tüzüğü" ile kurulmuştur.

Cumhuriyet Halk Partisi'nin kurucusu, önderi ve ilk Genel Başkanı MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'tür.

Genel Merkezi Ankara'dadır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

SİYASAL İLKELER VE DEĞERLER

Madde-2

Cumhuriyet Halk Partisi programındaki anlamlarıyla Şu ilkelere bağlıdır: **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

- Cumhuriyetçilik,
- Milliyetçilik,
- Halkçılık,
- Devletçilik,
- Laiklik,
- Devrimcilik.

Başta Kurtuluő Savaşımız olmak üzere, özgürlük hareketlerinden, emek mücadelesinden ve evrensel dayanışmadan kaynağını alan sosyal demokrasinin, "insan hakları, hukukun üstünlüğü, özgürlük, eşitlik, dayanışma, barışçı ve adil bir dünya, emeğin yüceliği, sürdürülebilir ve dengeli kalkınma, gönenç, doğanın

ve çevrenin korunması, çoğulcu ve katılımcı demokrasi" değerlerine dayanan; kadın erkek eşitliğine inanan; bu değerleri gerçekleştirmeyi hedefleyen; devleti, kişilerin özgürlüklerini ve refahını sağlamaya yönelik bir hizmet aracı olarak kabul eden çağdaş demokratik sol bir siyasal partidir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Kısaltılmış adı "CHP" olan Cumhuriyet Halk Partisi'nin yukarıda yazılı ilkelerini ifade eden ve biçimi, ölçüleri, niteliği yönetmelikle belirlenen "ALTI OK" lu özel bir simgesi ve kırmızı zemin üzerine beyaz "ALTI OK"lu bayrağı vardır.

AMAÇ

Madde-3

(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen madde)

Cumhuriyet Halk Partisi'nin amacı;

İnsan haklarına ve hukukun üstünlüğüne; laik, çağdaş, katılımcı ve çoğulcu demokrasiye dayanan hakça bir düzen oluşturmak,

Ülkenin güvenliğini ve bütünlüğünü, ulusal birliği, ekonomik ve siyasal bağımsızlığı, yurtta ve dünyada barışı koruyup güçlendirmek,

Kuvvetler ayrılığına, bağımsız ve tarafsız yargıya dayanan bir hukuk devleti düzenini gerçekleştirmek,

Bireysel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınmasını sağlamak, özgür bireyler arasında toplumsal dayanışmayı ve işbirliğini geliştirmek,

Her bireyin kendi kişiliğini ve potansiyelini geliştirmesinin önündeki engelleri kaldırmak,

Her türlü ayrımcılığa ve dışlanmaya karşı mücadele etmek ve bu tür işlemlere maruz kalan kişilerle dayanışma halinde olmak,

Bireylerin kültürel farklılıklarının zenginlik olduğunu göz önünde tutarak ve koruyarak bir arada yaşayabilecekleri ortamı ve koşulları sağlamak,

Yoksulluk ve açlıkla hak temelinde mücadele etmek, tam istihdam hedefine ulaşmak,

Sürdürülebilir ve dengeli kalkınmayı, insanca ve hakça bölüşmeyi ve toplumsal dayanışmayı sağlamak,

Halkın mutluluğunu, gönencini ve yönetime katılma olanağını arttırmak,

Haklardan ve özgürlüklerden eşit olarak yararlanılmasını sağlamak,

Cinsiyet eşitliğinin toplumsal yaşamın her alanında uygulanmasını sağlamak, kadına karşı her türlü şiddeti önlemek,

Gençlere; bilime, teknolojiye, gelişmeye, yeniliğe ve değişime açık, özgür ve eleştirel düşünceye sahip, demokrasi ve insan haklarına saygılı bir toplumun bireyleri olmalarını sağlayacak bir eğitim vermek,

Çocukların birey olarak haklara sahip olduğunu göz önünde tutarak haklarını korumak ve uygulanmasını sağlamak, çocuklara yönelik her türlü şiddet ve istismarı önlemek,

Engellilerin toplumsal yaşama katılımını sağlayacak önlemleri almak, her engelli bireyin farklı gereksinimleri olduğunu göz önünde tutmak,

Tüm emekçilerin örgütlenme, toplu sözleşme, grev haklarının tanınmasını sağlamak, insanca çalışma koşullarını güvence altına almak,

Bilimin, sanatın, kültürün gelişmesini sağlayacak özgür ortamı yaratmak,

Doğayı, çevreyi ve hayvan haklarını korumak,

Emperyalizmin, sömürünün ve sömürgeciliğe yönelik her türlü uygulamanın önlenmesi için mücadele etmek ve tüm insanlığın esenliğine ve özgürlüğüne katkıda bulunmaktır.

SİYASAL YAŞAM ANLAYIŞI

Madde-4

Cumhuriyet Halk Partisi'nin üyeleri için siyasal yaşamda görev almak, onurlu bir toplum hizmetidir. *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)*

Siyasal görevler, özel çıkarlar için kullanılmaz.

Siyasal yaşamda etkinlik kazanmak için kimseye kişisel yarar sağlanamaz.

Toplumsal ve siyasal yaşamda erdemli olmak, erdemliliği savunmak, korumak ve gerçekleştirmek Cumhuriyet Halk Partili olmanın ön koşuludur.

ÇALIŞMA İLKELERİ

Madde-5

Partinin bütün görevleri, tüzük kuralları içinde, partililerin tümüne açıktır.

Partili için başarı, Partinin başarısıdır. Siyasal eylem Partinin eylemidir.

Partililer; özel yaşamlarında, görevlerinde, işlerinde ve üyesi buldukları kuruluşlarda, Partinin ilkelerine ve doğrultusuna uygun davranırlar ve çalışırlar.

Partililer toplum hayatının ve parti görevlerinin gerektirdiği yetenekleri kazanmak; sorumluluk yerlerine, partinin başarılı, bilgili ve yetenekli üyelerinin seçilmelerini sağlamak için sürekli çaba harcarlar.

Siyasal yaşamda; erdemliliğe, üretkenliğe, yeteneğe ve emeğe uygun yükselmek esastır. Partililer, bu ilkelere uymakla, parti yöneticileri de bu ilkeleri uygulamakla yükümlü ve sorumludurlar.

İKİNCİ BÖLÜM

**ÜYELİK
(Madde 6-22)**

ÜYELİK

Madde-6

Cumhuriyet Halk Partisine, Partinin ilke, amaç ve değerlerini benimsemeleri kaydıyla, medeni ve siyasi hakları kullanma ehliyetine sahip bulunan her yurttaş üye olabilir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

PARTİ ÜYELERİNİN GÖREVLERİ VE HAKLARI

Madde-7

A) Parti Üyelerinin Görevleri

a. Bağlı oldukları ilçe başkanlıklarına yılda 12 – 120 TL arasında aidat verirler. İlçe başkanlıkları bu aidatın %15'ini il başkanlığına aktarırlar. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Aidat yükümlülüğünü yerine getirmeyen üyeler Parti içi seçme ve seçilme haklarını kullanamazlar. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

b. Öncelikle ve özellikle üyesi buldukları sandık çevresinden başlayan bir görev ve sorumluluk duygusu içinde, parti çalışmalarına katılırlar.

c. Seçimlerde, parti adaylarına oy vermekle ve onların kazanmalarını sağlamak için çalışmakla ve partinin başarısını en üst düzeye çıkarmak için çaba harcamakla yükümlüdürler.

d. Partinin ilkelerini, programını, kurultay bildirgelerini ve kararlarını, seçim bildirgelerini, partinin genel ve yerel politikaları ile hizmetlerini her olanaktan yararlanarak yurttaşlara duyurmakla görevlidirler.

- e. Görev aldıkları parti organlarının toplantılarına ve çalışmalarına katılırlar; kendilerine verilen ödevleri yerine getirirler.
- f. Partide ya da partinin üstlendiği kamu hizmetlerinde aldıkları görevleri yerine getirmekle, görevden ayrılırken hizmetin gerektirdiği devir işlemlerini eksiksiz yapmakla yükümlüdürler. Zorunluluk olmadıkça görevden çekilemezler. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**
- g. Yurttaşların ülke ve yöre sorunları ile ilgili görüşlerini partinin yetkili organlarına aktarırlar. Yöresel sorunların çözümü için parti programı doğrultusunda yöre halkı ile dayanışma içinde çaba gösterirler. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**
- h. Çevresinde sevilen, güven duyulan ve etkin olan yurttaşların Partiye kazandırılmasına çalışır, sorumluluk taşıyarak başvuru belgesini imzalar ve tanıtımını yaparlar.
- i. Partinin düzenlediği ve çağrılı oldukları eğitim çalışmalarına katılırlar. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da i bendindeki hüküm kaldırılmış, takip eden bentlerin harfleri buna göre düzenlenmiştir.)**
- j. Parti üyeleri, ilgi alanlarına ve mesleklerine göre, oda, sendika, dernek, kooperatif ve vakıf gibi kurum ve kuruluşlarda yetkili organın görevlendirmesi üzerine Parti adına çalışmalara katılırlar. Bu çalışmalar hakkında yetkili parti organlarını bilgilendirirler. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

B) Parti Üyelerinin Hakları

- a. Parti içi seçimlerde parti organlarına aday olmak, seçilmek.
- b. Parti içi seçimlerde oy vermek, seçmek.
- c. Genel ve yerel seçimlerde aday adayı olmak, aday olmak, aday seçilince parti listesine katılmak.
- d. Parti içi toplantılara, çalışmalarına ve üyesi seçildiği kongrelere katılmak, düşüncelerini ve dileklerini bildirmek, Partinin yerel ve genel politikalarının oluşumuna katılmak. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**
- e. Parti ile ilgili bilgi istemek.
- f. Haksızlıklara karşı savunulmasını parti örgütünden istemek.

ÜYELİK BAŞVURUSU VE ÜYE YAZIMI

(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen başlık)

Madde-8

Partiye üye olmak isteyen kişi, bir partinin tanıtım önerisini taşıyan üç örnek başvuru belgesi ile sandık seçmen listesinde kayıtlı olduğu (MERNİS) muhtarlık bölgesinin bağlı olduğu ilçe başkanlığına ya da ilçenin bağlı bulunduğu il başkanlığına doğrudan başvurur. **(5-6 Eylül 2014 tarihli 18. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Üye başvuru belgesindeki "Kişisel Bilgiler", "Parti Bilgileri" ve diğer başvuru bölümleri başvuran tarafından eksiksiz doldurulur. Eksik doldurulmuş belgeler tamamlanır; aksi halde geçersiz sayılır.

Başvurunun il başkanlığına yapılmış olması halinde il başkanlığı üç örnek başvuru belgesinin kendine ait olan kısmını tutarak

diğer iki örneği başvuru listesi ile birlikte her ayın son günü askıya çıkarılmak üzere ilgili ilçe başkanlığına gönderir. **(5-6 Eylül 2014 tarihli 18. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Üye başvuru belgesindeki bilgiler, üye başvuru defterine numara sırasıyla kaydedilir. Defterdeki özel bölümler başvuru sahibi ve başvuruyu alan yetkili tarafından o anda imzalanır. Başvurana, mutlaka görevli ilçe ya da il yöneticisi tarafından başvurunun alındığını gösteren "alındı belgesi" verilir. **(5-6 Eylül 2014 tarihli 18. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

İlçe yönetim kurulu, başvuru defterine yazılmış kişilerin durumunu askı süresi içerisinde inceler. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

İlçe Yönetim Kurulu Partiy e alınmalarında yasal ve tüzüksel sakınca olmayanların üç örnek başvuru belgesinden kendine ait olanı ilçe merkezindeki dosyaya koyar. Genel Merkeze ait olan nüshayı Genel Merkez Üye Yazım Bürosuna, il başkanlığına ait olanı da il yönetim kuruluna gönderir. **(5-6 Eylül 2014 tarihli 18. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

İlçe yönetim kurulunun üyelikle ilgili dosyaları ve defterleri o ilçedeki üyelere açık tutulur.

Üyelik için elektronik yolla başvuru yapılabilir. Elektronik yolla başvuranlardan üyeliğe kabulünde engel olmayanların üyeliklerine Merkez Yönetim Kurulunca karar verilir. Elektronik yolla üyeliğe kabul edilenlerin, üyesi oldukları ilçe ile irtibatları sağlanır. **(5-6 Eylül 2014 tarihli 18. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Elektronik yolla üyeliğe başvuru, kabul ve kayıt esasları ile; üyelik işlemlerine ilişkin diğer tüm usul ve esaslar Yönetmelikle

düzenlenir. (5-6 Eylül 2014 tarihli 18. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

ÜYELİK BAŞVURUSUNUN ASKIYA ÇIKARILMASI

(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen madde)

Madde-9

Üyelik başvurusu, izleyen ayın birinci gününden başlayarak ilçede on beş gün süreyle askıya çıkarılır. Bu süre içinde itiraz edilmez ise başvuru sahibi üye yazılır ve Genel Merkeze bildirilir. Askıya ve itiraza ilişkin usul ve esaslar Yönetmelikle düzenlenir.

YURT DIŞINDAKİ YURTTAŞLARIN ÜYELİK BAŞVURUSU

Madde-10

Yurt dışındaki yurtttaşlar, üyelik başvurularını bir yazı ile Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'na yaparlar. Yazıya yurt dışında sürekli oturdukları yerin adresi ile Türkiye'de iken sürekli oturdukları ilçedeki açık adresi ve nüfus hüviyet cüzdanının onaylı örneğini eklerler.

Genel Merkez Üye Yazım Bürosu başvuru yazısını bir hafta içinde ilgili ilçe başkanlığına gönderir. İlgili ilçe başkanlığı, gerekli incelemeleri ve işlemleri, Üye Yazım Yönetmeliği uyarınca, yerine getirir.

ÜYELİĞE İTİRAZ

Madde-11

İlçe yönetim kurulu, başvuru defterine yazılmış kişilerin isim listesini her ayın ilk günü, ilçe merkezinde askıya çıkarır. Bu listeler (15) gün süreyle askıda kalır.

Partililer, askı süresi içinde ilçe yönetim kuruluna başvurularla ilgili itirazlarda bulunabilirler. İlçe yönetim kurulu itirazları (15) gün içinde inceleyerek karara bağlar ve ilgililere duyurur.

İlçe yönetim kurulu, başvuru defterine yazılmış kişilerin durumunu inceledikten, itirazları karara bağladıktan sonra, partiye alınmalarında yasal ve tüzüksel sakınca bulunanlara, en geç (15) gün içinde ilçe yönetim kurulunun gerekçeli kararıyla birlikte bildirimde bulunur.

İlgili, bu bildirimde karşı, il yönetim kuruluna (10) gün içinde itiraz edebilir.

İtiraz ilçe başkanlığı aracılığı ile yapılmışsa ilçe yönetim kurulunun gerekçeli kararı da eklenerek, dosya, il yönetim kuruluna (5) gün içinde gönderilir.

İtiraz doğrudan il yönetim kuruluna yapılmış ise, il yönetim kurulu, ilçe yönetim kurulunun gerekçeli kararını (5) gün içinde ister ve ilçe yönetim kurulu dosyayı (5) gün içinde il yönetim kuruluna gönderir.

İl yönetim kurulu (15) gün içinde konuyu karara bağlar. İl yönetim kurulunun kararı kesindir.

İl yönetim kurulunun kararından sonra dosya ilçe yönetim kuruluna iade edilir.

İl yönetim kurulu, ilçe yönetim kurulunun kararını uygun görmemiş ise, ilgiliye ve ilçe yönetim kuruluna (7) gün içinde durumu bildirir.

Başvuruyu yapanla ilgili başka itiraz yoksa, ya da yapılan itiraz kabul edilmemiş ise, Tüzüğün 8'inci maddesine göre, (3)

örnek başvuru belgesinin bir örneği Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'na, bir örneği il yönetim kuruluna gönderilir. **(19.11.2005 günlü kurultay kararı ile değişik)**

İl yönetim kurulu, ilçe yönetim kurulunun kararını uygun görmüş ise, ilçe yönetim kurulu durumu (7) gün içinde ilgiliye bildirir. Başvuru belgeleri iptal edilip dosyasına konur. Başvuru defterinin özel bölümüne gerekli bilgiler işlenir.

MERKEZ YÖNETİM KURULU KARARI İLE ÜYELİK

Madde - 12

Merkez Yönetim Kurulu:

- a. Başka bir parti mensubu ya da bağımsız olarak TBMM üyeliği ile belediye başkanlığı yapmış ve yapmakta olanların; **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**
  - b. Sendikalar, meslek odaları ve birlikleri başta olmak üzere, ülke genelinde örgütlenmiş kurum, kuruluş ve etkin sivil toplum örgütlerinin üst düzey yöneticilerinin; **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**
  - c. Ülkeye önemli bilimsel, siyasal, sosyal, kültürel, sanatsal, ekonomik ve sportif hizmeti geçenlerin; **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**
  - d. Genel Başkan'ca önerilen kişilerin;
- üyeliğe yazılmasına karar verebilir. Bu şekilde üyeliğe kabul edilenler üç ay süreyle yalnızca seçilme hakkından yararlanabilir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Bu durumda başvuru belgeleri, Üye Yazım Bürosu ile ilgili il ve ilçe başkanlıklarına gönderilir.

Madde – 13 (01.07.2001 tarihli Kurultay kararıyla madde kaldırılmıştır.)

ÜYELİK İŞLEMLERİ

(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen başlık)

Madde-14

İlçe yönetim kurullarınca üyeliğine karar verilenler ile Merkez Yönetim Kurulunca üyeliğe kabul edilenler, Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'nca Parti Üye Genel Kütüğüne yazılır. (26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

Genel Merkez Üye Yazım Bürosu, her üç ayda bir üyeliğe kabul edilenlerin çizelgesini, ilgili il ve ilçelere bildirir. İlçe yönetim kurulları, ilgisine bilgi verir ve üyelerin isim çizelgelerini ilgili belde yönetim kuruluna ve muhtarlık bölgesi çalışma grubuna gönderir.

Parti üyeliğine kabul edilenlerin eğitim programına alınmaları sağlanır. Üyenin aldığı eğitimler, üye defterine ve üyelik kütüğüne işlenir. (26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da eklenen fıkra)

ÜYE YAZIMLARININ GENEL MERKEZ'DE TOPLANMASI

Madde-15

Tüzükte belirlenen kurallara uyularak yapılan üye yazımları, Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'nca ayrı ayrı bilgisayar ortamına aktarılarak Genel Merkez'de toplanır. (26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

Genel Merkez Üye Yazım Bürosu, Asıl Üye Genel Kütüğü'nü oluşturur ve ilgili makamlara gerekli bilgileri, kayıtları ve belgeleri ulaştırır.

Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'nca tutulan Parti Kütüğünün ilçe başkanlığına gönderilen nüshası üye kayıt defteri olarak işlem görür.

ÜYELİKTE YER KOŞULU

Madde-16

Birden çok muhtarlık bölgesinde üye olunamaz; yazılı olunan muhtarlık bölgesi dışında delege seçilmek mümkün değildir. Üyeler, yazılı oldukları ilçe dışından başka ilçe kongresine, ilçenin bağlı olduğu il dışından başka il kongresine, il delegesi ve kurultay delegesi seçilemezler. Üyesi olmadıkları yönetim birimi çevresinde görev alamazlar. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Parti Meclisinin ve TBMM'nin partili eski ve yeni üyeleri bu kuralın dışındadır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Büyükşehir belediyelerinin sınırları içindeki ilçelerde, İlçe Başkanlığı ve İlçe Yönetim Kurulu üyeliği için de bu kural uygulanmaz.

Bu durumda olanlar, bir kongre dönemi için yalnız bir ilçe çevresinde bu hakkı kullanabilir.

ÜYENİN YER DEĞİŞTİRMESİ

Madde-17

Partiye yazılı olduğu ilçeden ayrılan üye, ayrıldığını ve taşındığı yeri, ilçe başkanlığına bildirir. İlçe başkanlığı, bildirim üzerine üyenin kaydının gittiği yer ilçe başkanlığına aktarılmasını sağlamakla görevlidir. Yazılı olduğu ilçe içinde muhtarlık

bölgesini değiştiren üye de üç ay içinde, yeni adresini belgeleyerek ilçe başkanlığına bildirir. **(12-13.02.2000 tarihli Kurultay kararıyla değişik)**

TBMM yeni ve eski üyeleri ile Parti Meclisi üyeleri seçim çevresindeki üyeliklerini sürdürebilirler.

PARTİ KİMLİK BELGESİ

Madde-18

Asıl üye olduğunda, Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'na düzenlenen Parti Kimlik Belgesi, ilçe başkanlığı aracılığı ile üyelere verilir. Üyelik, geçerli Parti Kimlik Belgesi ile kanıtlanır. Geçerli Parti Kimlik Belgesini göstermeyenler, Kimlik Belgesini yenilemeyenler, yer değiştirdiğinde üç ay içinde üyelik yazımını aktarmayanlar, bu işlemleri tamamlayıncaya dek üyelikten doğan seçme ve seçilme haklarını kullanamazlar.

Kimlik Belgesi ile ilgili konular Üye Yazım Yönetmeliği'nde düzenlenir.

AD SİLME

Madde-19

Bir partilinin, disiplin suçları dışında, başvurma belgesinde yanlış bilgi verdiği, üyeliğe yazımı sırasında, yasaların ve Tüzüğü öngördüğü nitelikleri taşımadığı ya da bu niteliklerini sonradan yitirdiğı anlaşılırsa; ilçe başkanlığı durumu il başkanlığına bildirir.

İl başkanlığı, partiliden yazılı olarak bilgi ister. Bu yazı (15) gün içinde, yanıtlanmazsa ya da verilen yanıt geçerli ve yeterli görülmezse, il yönetim kurulu o partilinin adını silmeye karar

verir, durumu (15) gün içinde ilgiliye, ilçesine ve Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'na bildirir.

Parti üyesinin; başka bir partiden adaylık başvurusunda bulunduğu ya da aday olduğunun anlaşılması, bir başka parti adına filen sandık görevlisi ya da gözlemci görevi yaptığının belgelenmesi hallerinde ilçe yönetim kurulu, doğrudan üyenin adının silinmesine karar verir ve kararı 15 gün içinde ilgiliye ve Genel Merkez üye Yazım Bürosuna bildirir. **(5-6 Eylül 2014 tarihli 18. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Bir sandık çevresinde partiye hiç oy çıkmaması halinde ilçe yönetim kurulu, o sandık çevresinde kayıtlı tüm üyelerin silinmesine karar verir ve kararı 15 gün içinde Genel Merkez üye Yazım Bürosuna bildirir. **(5-6 Eylül 2014 tarihli 18. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Birinci fıkrada yazılı durumların tespiti halinde Merkez Yönetim Kurulu, üçüncü ve dördüncü fıkralarda yazılı durumlarda il yönetim kurulu ve Merkez Yönetim Kurulu kendiliğinden de işlem yapabilir. **(5-6 Eylül 2014 tarihli 18. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

İlgili, ad silme kararının kendisine bildirilmesinden, bildirim yapılmamışsa işlemi öğrenmesinden itibaren (15) gün içinde, Merkez Yönetim Kurulu'na itiraz edebilir. Merkez Yönetim Kurulu'nun kararı kesindir. **(5-6 Eylül 2014 tarihli 18. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Yargı organlarının veya seçim kurullarının kararlarına uyularak adı silinenler için de Merkez Yönetim Kurulu aynı işlemi yapar.

PARTİDEN AYRILMA

Madde-20

Partiden ayrılmak istediklerini yazılı olarak bildiren üyelerin adları, imzalarının kendilerine ait olduğu saptandıktan sonra, bağlı buldukları ilçe yönetim kurulu tarafından, Genel Merkez Parti Kütüğü ile irtibatlandırılmak üzere Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'na bildirilir. Durum, Genel Merkez Üye Yazım Bürosu tarafından ilgiliye, belde yönetim kuruluna, ilçe başkanlığına ve il başkanlığına bildirilir. *(12-13.02.2000 tarihli Kurultay kararıyla; 19.11.2005 tarihli Kurultay kararıyla değişik)*

ÜYE YAZIMINDA TÜZÜĞE AYKIRI DAVRANANLAR

Madde-21

Üye yazımlarında; başkası adına üye başvuru belgesi düzenleyenler, başkasının imzasını taklit edenler, gerçek dışı beyanda bulunanlar, sahte belge düzenleyenler, üyelerin kayıtlarını silenler, üyeleri ayrılmış gösterenler, Üye Yazım Yönetmeliği'ne aykırı davrananlar hakkında ivedi olarak disiplin kovuşturması yapılır.

Yukarıda yazılan suçları işlediği, disiplin kovuşturması sonucu saptananlar hakkında, disiplin cezalarının uygulanması yanında, Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunulur.

ÜYE YAZIM YÖNETMELİĞİ

Madde-22

Üyelik için başvurma, itiraz ve yazım kuralları, Genel Sekreterliğe bağlı Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'nun kuruluşu, işleyişi, kadroları ve çalışma yöntemleri, Parti Kimlik Belgesi'nin biçimi,

Parti Kimlik Belgesi'nin hangi tarihlerde nasıl yenileneceği ve üyelikle ilgili işlemlerin nasıl yürütüleceği, Üye Yazım Yönetmeliği'nde düzenlenir. **(19.11.2005 günlü Olağan Kurultay kararıyla değişik)**

Üye Başvuru Belgesi ve Üye Başvuru Defteri, Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'nca bastırılıp Yönetmelikte belirlenen kurallara uygun olarak, ilçe başkanlıklarına dağıtılır. İlçe başkanlığı; başvuru defterine, ilçenin adını, defterin sayfa sayısını, kaç başvuruya yeteceğini, hangi tarihte kullanılmaya başlayacağını yazarak ilçe seçim kuruluna onaylatır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖRGÜT VE YÖNETİM BİRİMLERİ (Madde 23-45)

PARTİ ÖRGÜTÜ

Madde-23

Parti örgütü;

- A. Merkez organlarından,
- B. İl örgütlerinden,
- C. İlçe örgütlerinden, *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da eklenen bent)*
- D. Parti gruplarından, *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)*
- E. Kadın Kollarından ve Gençlik Kollarından oluşur. *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da eklenen bent)*

Merkez Organları şunlardır:

- a. Kurultay,
- b. Genel Başkan,
- c. Parti Meclisi,
- d. Merkez Yönetim Kurulu,
- e. Yüksek Disiplin Kurulu,

İl Örgütleri şunlardır:

- a. İl Kongresi,
- b. İl Başkanı ve İl Yönetim Kurulu,
- c. İl Disiplin kurulu,

İlçe örgütleri şunlardır: (26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da eklenen cümle)

- a. İlçe Kongresi,
- b. İlçe Başkanı ve İlçe Yönetim Kurulu,
- c. Belde Başkanı ve Belde Yönetim Kurulu,

Parti Grupları şunlardır:

- a. TBMM Grubu,
- b. Belediye Meclisleri Parti Grupları,
- c. İl Genel Meclisleri Parti Grupları.

Belediye meclisi ve il genel meclisi üyeleri, disiplin kurullarında ve Yüksek Disiplin Kurulu'nda görev alamazlar. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da eklenen fıkra)**

ÖRGÜT YÖNETİM BİRİMLERİ

Madde-24

- a. Belde Başkanı ve Belde Yönetim Kurulu,
- b. İlçe Başkanı ve İlçe Yönetim Kurulu,
- c. İl Başkanı ve İl Yönetim Kurulu,
- d. Genel Başkan ve Merkez Yönetim Kurulu örgüt yönetim birimleridir.

Örgüt yapısı içinde usulüne uygun olarak çalışma grupları ve sorumluluk alanları oluşturulabilir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Madde-25 (13.02.2000 tarihli Kurultay kararıyla yürürlükten kaldırılmıştır.)

MUHTARLIK BÖLGESİ GÖREVLİLERİ ÇALIŞMA GRUBU

Madde-26

Muhtarlık bölgelerinde, “Muhtarlık Bölgesi Görevlileri Çalışma Grubu” oluşturulur. Muhtarlık bölgesi görevlileri çalışma grubu, bağlı bulunduğu ilçe yönetim kurulunun sorumluluğu altında çalışır.

Muhtarlık bölgesi görevlileri çalışma grubunun çalışma esasları ve diğer hususlar yönetmelikle belirlenir. *(12-13.02.2000 tarihli Kurultay kararıyla değişik)*

BELDE ÖRGÜTÜ

Madde-27

İl ve ilçe merkezleri dışında belediye örgütü olan yerlerde belde örgütü kurulur. Belde örgütleri ilçe başkanlıklarına bağlıdır. *(01.07.2001 tarihli Kurultay kararı ile değişik)*

Belde örgütü, belde başkanı ile (4-10) kişiden kurulan yönetim kurulundan oluşur. *(24 Ekim 2003 tarihli Kurultay kararıyla değişik)*

Belde başkanı ile belde yönetim kurulunun seçimi, çalışma yöntemleri, görev ve sorumlulukları ile yetkileri yönetmelikle düzenlenir.

İLÇE BAŞKANI

Madde-28 *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)*

İlçe başkanı, ilçe kongresince gizli oyla seçilir. İlçe çevresinde Partinin temsilcisidir. İlçe yönetim kuruluna, ilçe ve belde belediye meclisleri gruplarına başkanlık eder.

İlçe başkanı, ilçe yönetim kurulunun, ilçe çevresindeki belediye meclisi grubunun, ilçe düzeyinde kurulmuş çalışma gruplarının, belde başkanları ve belde yönetim kurullarının, muhtarlık bölgesi görevlileri çalışma gruplarının, kanunda ve Tüzükte belirlenen ya da parti organlarınca verilen görevleri yerine getirmeleri için uyumlu ve verimli çalışmalarını sağlar.

İlçe başkanı, başkanı olduğu ilçenin ekonomik, sosyal ve yöresel sorunlarını inceler, bunların çözümüne yardımcı olur, belde başkanlarıyla düzenli olarak toplanır, parti örgütüyle, meslek ve sivil toplum örgütleriyle, sendikalarla, yaygın ve yerel basınla ilişkileri sağlıklı tutar; onların sorunlarıyla ilgilenir; çözümlerine katkıda bulunur; bu kuruluşlarda Partililerle işbirliği yaparak başarılı olmalarına yardımcı olur.

İlçe başkanı, belediye çalışmalarında etkinlik ve başarı sağlamak için Partili belediye başkanlarıyla sürekli ilişki içinde olur.

İLÇE YÖNETİM KURULU

Madde-29

İlçe yönetim kurulu, ilçe başkanı ile **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen bentler)**

- a. Nüfusu 20.000'den az olan ilçelerde on (10) üyeden,
- b. Nüfusu 20.000 - 50.000 (50.000 dahil) arasında olan ilçelerde on iki (12) üyeden,
- c. Nüfusu 50.000 - 100.000 (100.000 dahil) arasında olan ilçelerde on dört (14) üyeden,
- d. Nüfusu 100.000 - 500.000 (500.000 dahil) arasında olan ilçelerde on altı (16) üyeden,

e. Nüfusu 500.000'den fazla olan ilçelerde on sekiz (18) üyeden oluşur.

Parti Meclisi, ilçe ve ilin ortak talebiyle, ilçenin üye, nüfus ve partili seçmen sayılarını da dikkate alarak yukarıda belirtilen yönetim kurulu sayılarını yarı oranında arttırabilir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da eklenen fıkra)**

İlçe yönetim kurulu üyeleri ile bu üyelerin sayısı kadar yedek üye ilçe kongresinde gizli oyla ve aldıkları oy sırasına göre seçilirler. Üyeliklerde boşalma olduğunda cinsiyet kotası gözetilerek yedek üyeler sıra ile göreve getirilir. İkinci dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile eşler aynı kurulda bulunamaz. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Birden çok kurulda üye olunamaz.

İlçe başkanı, ilçe yönetim kurulu üyeleri arasından yeteri kadar ilçe başkan yardımcısı belirler. Başkan yardımcıları, ilçe başkanı tarafından görevden alınabileceği gibi, kurul üyelerinin üçte birinin yazılı önerisi ve üye tam sayısının 2/3 ünün güvensizlik oyuyla görevden uzaklaştırılabilir. İlçe başkanı, istifa, görevden alma veya düşürülen ilçe başkan yardımcısının yerine yönetim kurulu üyeleri arasından atama yapar. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

İlçe yönetim kurulu, üyeleri arasından gizli oyla ve üye tam sayısının yarıdan bir fazlasının oyu ile bir ilçe sekreteri, bir sayman, bir eğitim sekreteri ve bir bilişim sorumlusu seçer. İlçe sekreteri, sayman, eğitim sekreteri, bilişim sorumlusu, kurul üyelerinin üçte birinin yazılı önerisi üzerine ve üye tam sayısının 2/3'ünün güvensizlik oyuyla görevden uzaklaştırılabilir. Atama ve görevlendirmeler, il başkanlığına ve Genel Merkeze

bildirilir; partili ise, belediye başkanı ve belediye meclisi ile il genel meclisi grubu bilgilendirilir. İlçe başkanının yokluğunda, belirlediği ilçe başkan yardımcısı ona vekalet eder. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

İlçe yönetim kurulları, en az iki haftada bir önceden belirlenmiş gün ve saatte çağrı yapılmaksızın olağan olarak toplanır. Ayrıca gerekli durumlarda çağrılı olarak olağanüstü toplantı yapılır. Toplantılara kadın ve gençlik kolları başkanları da katılır, görüşlerini açıklayabilir, önerilerde bulunabilir; ancak oy kullanamazlar. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Birbirini izleyen üç toplantıya özürsüz katılmayan üyenin kurul üyeliği düşer. Üyeliğin düştüğünü tesbit eden karara karşı bir üst yönetim organına itiraz edilebilir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Geçerli ve kabul edilebilir bir mazereti olmadan üst üste üç olağan toplantısını yapmayan ilçe başkanı ile ilçe yönetim kurulunun, il yönetim kurulunca veya Merkez Yönetim Kurulunca düşmüş sayılmasına karar verilebilir.

İlçe yönetim kurulları, her iki ayda bir ayın ilk toplantı gününde genişletilmiş olarak toplanır. Bu toplantıya, ilgili Yönetmelikte belirtilen doğal üyeler katılır. Doğal üyeler konuşabilir, ama oy kullanamazlar. Genişletilmiş toplantıda ülke ve yöre sorunları ile parti politikaları görüşülerek değerlendirmeler yapılır, öneriler geliştirilir.

İLÇE YÖNETİM KURULUNUN GÖREVLERİ

(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen başlık)

Madde-30

İlçe Yönetim Kurulu, ilçe çevresinde Partinin başarısı ve amaçlarının gerçekleştirilmesi için yapılacak çalışmaları düzenlemekle ve yürütmekle yükümlüdür.

Bu amaçla;

A. Partinin ilkelerini, amaçlarını, Programını, politikalarını ve görüşlerini halka ulaştırmak ve benimsetmek için çalışır. Bunlara ve Partiye karşı yapılabilecek eleştirilere yanıt verir. *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)*

B. Tüzük kurallarını, kongrelerin ve üst yönetim birimlerinin kararlarını uygular, vereceği görevleri yapar. İlçe düzeyinde oluşturulan çalışma gruplarının, belde örgütlerinin, muhtarlık bölgesi görevlileri çalışma grupları ile ilçe çevresindeki belediye meclisleri parti gruplarının çalışmalarını düzenler ve denetler.

C. Diğer partilerin çalışmalarını izler. *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)*

D. Partinin üye sayısını ve yandaşlarını çoğaltmak için çalışmalar yapar.

E. Bütün seçimlerde parti adaylarının kazanmasını sağlamak için gerekli çalışmaları yapar ve yaptırır. Seçim örgütlenmesini yapar. Seçim çalışmalarını denetler. Seçimlerle ilgili yasal görevleri zamanında ve eksiksiz yerine getirir.

F. İlçe çevresindeki mahalle ve köylerin ekonomik, sosyal ve yöresel sorunlarını inceler. Bunların çözümüne yardımcı

olur. Meslek ve sivil toplum örgütleriyle, sendikalarla, yerel basınla ilişkileri sağlıklı tutar; onların sorunlarıyla ilgilenir; çözümlerine katkıda bulunur; bu kuruluşlarda görevli partililerle işbirliği yaparak başarılı olmalarına yardımcı olur.
(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

- G. İlçedeki ekonomik, sosyal ve siyasal olaylarla ilgili bilgileri toplayıp değerlendirir ve üst yönetim birimlerine bildirir.
- H. Üst yönetim biriminin bilgisi ile ilçe sınırları içinde siyasal, toplumsal ve kültürel nitelikte toplantılar düzenler.
- I. Gerekli gördüğü konularda araştırma, inceleme ve değerlendirme yapmak üzere uzmanların ve üyelerin katılacağı çalışmaları programlayarak gerçekleştirir.
- J. Partinin gelir kaynaklarını geliştirmek ve arttırmak için çalışmalar yapar.
- K. İl yönetim kurulunun bilgisi ve onayıyla ilçe çevresinde parti çalışmalarını sürdürmek amacıyla çalışma büroları açabilir.
(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)
- L. Üyeler için düzenlenen parti içi eğitimle ilgili gerekli çalışmaları yapar. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da eklenen bent)**

İLÇE YÖNETİMİNDE İŞBÖLÜMÜ

(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen başlık)

Madde-31

- a. İlçe başkanı, ilçe başkan yardımcılarının görev alanlarını belirler.
- b. İlçe sekreteri, ilçe yönetim kurulu toplantı ve tutanaklarını düzenler, kararları karar defterine geçirir, imza edilmelerini

sağlar. İlçenin, gelen-giden her türlü evrak işlerinden, yazışmalarından ve arşivin düzenlenmesinden sorumludur.

(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

- c. İlçe saymanı, ilçenin hesap işlerini yürütür; gelir gider işlemlerinin zamanında ve mevzuata uygun olarak yapılmasını sağlar; partiye yeterli ve düzenli gelir sağlanmasına çalışır; partinin demirbaşlarının ve malvarlığının korunmasını gözetir; ilçede kayıtlı parti üyelerinin aidatlarını düzenli olarak ödemeleri için gerekli çalışmayı yapar. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da eklenen bent)**
- d. İlçe eğitim sekreteri, parti içi eğitim programının uygulanmasını sağlar; Parti eğitimcilerinin çalışmalarını düzenler. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da eklenen bent)**
- e. İlçe bilişim sorumlusu, bilgi ve iletişim teknolojilerinden en verimli biçimde faydalanılmasını, birimler arasındaki iletişimin sağlanmasını, bilişim sistemlerinin kesintisiz ve güvenli bir biçimde kullanılmasını sağlar. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da eklenen bent)**

İL BAŞKANI

Madde-32

İl başkanı, il kongresince gizli oyla seçilir. İl çevresinde Partinin temsilcisidir. İl yönetim kuruluna, il ya da büyükşehir belediye meclisi grubuna, il genel meclisi grubuna başkanlık eder. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

İl başkanı, il yönetim kurulunun, ilçe yönetim kurulunun, il ya da büyükşehir belediye meclisi grubunun, il genel meclisi grubunun, il düzeyinde kurulmuş çalışma gruplarının kanun ve Tüzükle belirlenen veya Parti organlarınca verilen görevleri

yerine getirmeleri için uyumlu ve verimli çalışmalarını sağlar. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Başkanı olduğu ilin çevresindeki ilçelerin ekonomik, sosyal ve yöresel sorunlarını inceler. Bunların çözümüne yardımcı olur. İlçe başkanlarıyla düzenli olarak toplanır. Parti örgütüyle, meslek ve sivil toplum örgütleriyle, sendikalarla, yaygın ve yerel basınla ilişkileri sağlıklı tutar; onların sorunlarıyla ilgilenir; çözümlerine katkıda bulunur; bu kuruluşlarda görevli Partililerle işbirliği yaparak başarılı olmalarına yardımcı olur. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da eklenen fıkra)**

İl başkanı, belediye çalışmalarında etkinlik ve başarı sağlamak için Partili belediye başkanlarıyla sürekli ilişki içinde olur. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

İl başkanı, il çevresindeki il genel meclisi grubunu, belediye meclisleri gruplarını ve Partili belediye başkanlarını, çalışmalarını yönlendirmek değerlendirmek ve eşgüdüm sağlamak amacıyla ayrı ayrı ya da birlikte toplantılara çağırabilir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

İL YÖNETİM KURULU

Madde-33

İl yönetim kurulu, il başkanı ile, **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen bentler)**

- a. Nüfusu 1.000.000'a kadar olan illerde yirmi (20) üyeden,
- b. Nüfusu 1.000.000 - 2.000.000 (2.000.000 dahil) arasında olan illerde yirmi dört (24) üyeden

c. Nüfusu 2.000.000 - 10.000.000 (10.000.000 dahil) arasında olan illerde otuz (30) üyeden,

d. Nüfusu 10.000.000'u aşan illerde kırk (40) üyeden oluşur.

Parti Meclisi, ilin talebiyle, ilçenin üye, nüfus ve partili seçmen sayılarını da dikkate alarak yukarıda belirtilen yönetim kurulu sayılarını yarı oranında arttırabilir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da eklenen fıkra)**

İl yönetim kurulu üyeleri ile bu üyelerin sayısı kadar yedek üye, il kongresinde gizli oyla ve aldıkları oy sırasına göre seçilirler. Üyeliklerde boşalma olduğunda, cinsiyet kotası gözetilerek yedek üyeler sıra ile göreve getirilir. İkinci dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile eşler aynı kurulda bulunamazlar. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Birden çok kurulda üye olunamaz.

İl Başkanı, il yönetim kurulu üyeleri arasından yeteri kadar başkan yardımcısı belirler. Başkan yardımcıları, başkan tarafından görevden alınabileceği gibi, kurul üyelerinin üçte birinin yazılı önerisiyle üye tam sayısının 2/3'ünün güvensizlik oyuyla görevden uzaklaştırılabilirler. İl yönetim kurulu, üyeleri arasından gizli oyla ve üye tamsayısının yarısından bir fazlasının oyuyla bir il sekreteri, bir sayman, bir eğitim sekreteri ve bir bilişim sorumlusu seçer. İl sekreteri, sayman, eğitim sekreteri ve bilişim sorumlusu, kurul üyelerinin 1/3'ünün yazılı önerisi üzerine ve üye tam sayısının 2/3'ünün güvensizlik oyuyla görevden uzaklaştırılabilir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

İl başkanının yokluğunda, belirlediği il başkan yardımcısı ona vekalet eder. İl başkanı, istifa eden, görevden alınan veya

değiştirilen il başkan yardımcısının yerine, yönetim kurulu üyeleri arasından atama yapar. Görev dağılımı, Genel Merkeze bildirilir; ilçe başkanlıklarına, partili belediye başkanlarına, belediye meclis ve il genel meclisi gruplarına bilgi verilir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

İl yönetim kurulları en az iki haftada bir önceden belirlenmiş gün ve saatte, çağrı yapılmaksızın olağan olarak toplanır. Gerekli hallerde çağrılı olarak olağanüstü toplantı da yapılabilir. Toplantılara kadın ve gençlik kolları başkanları da katılır, görüşlerini açıklayabilir, önerilerde bulunabilir; ancak oy kullanamazlar. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Birbirini izleyen üç olağan toplantıya özürsüz olarak katılmayan üyenin kurul üyeliği düşer. Üyeliğin düştüğünü tesbit eden karara karşı bir üst yönetim organına itiraz edilebilir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Geçerli ve kabul edilebilir bir mazereti olmadan üst üste üç olağan toplantısını yapmayan il başkanı ile il yönetim kurulunun düşmüş sayılmasına Merkez Yönetim Kurulunca karar verilebilir.

İl yönetim kurulları, her iki ayda bir ayın ilk toplantı gününde genişletilmiş olarak toplanır. Bu toplantıya yönetmelikte belirlenen doğal üyeler de katılır. Doğal üyeler konuşabilir, ama oy kullanamazlar. Genişletilmiş toplantıda ülke ve yöre sorunları ile parti politikaları görüşülerek değerlendirmeler yapılır, öneriler geliştirilir. Toplantıda görüşülen konular ve somut öneriler bir rapor halinde genel merkeze gönderilir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

İL YÖNETİM KURULUNUN GÖREVLERİ

Madde-34

İl yönetim kurulu, il çevresinde partinin başarısı ve amaçlarının gerçekleştirilmesi için yapılacak çalışmaları düzenlemekle ve yürütmekle yükümlüdür.

Bu amaçla;

- a. Partinin ilkelerini, amaçlarını, Programını, politikalarını ve görüşlerini halka beğendirmek ve benimsetmek için çalışır. Bunlara ve Partiye karşı yapılabilecek eleştirileri yanıtlar. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**
- b. Tüzük kurallarını, kongrelerin ve üst yönetim birimlerinin kararlarını uygular; il düzeyinde oluşturulan çalışma gruplarının, ilçe örgütlerinin, il ya da büyükşehir belediye meclisi grubunun ve il genel meclisi grubunun çalışmalarını, yılda en az bir kez ilçe örgütlerinin hesaplarını denetler. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**
- c. Diğer partilerin çalışmalarını izler. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**
- d. İl düzeyinde ve ilçelerde sürdürülecek eğitim çalışmalarını programlayarak gerçekleştirir ve denetler.
- e. Bütün seçimlerde, parti adaylarının kazanmasını sağlamak için il düzeyinde ve ilçelerde gerekli çalışmaları yapar ve yaptırır. Seçim çalışmalarını denetler. Seçimlerle ilgili yasal görevlerini zamanında ve eksiksiz yerine getirir.
- f. İl çevresinin genel anlamdaki ekonomik, sosyal ve yöresel sorunlarını inceler. Bunların çözümüne yardımcı olur. Meslek ve sivil toplum örgütleriyle, sendikalarla, yaygın ve yerel

basınla ilişkileri sağlıklı tutar; onların sorunlarıyla ilgilenir; çözümlerine katkıda bulunur; bu kuruluşlarda görevli partililerle işbirliği yaparak başarılı olmalarına yardımcı olur.
(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

- g. İl çevresindeki ekonomik, sosyal ve siyasal olaylarla ilgili bilgileri toplar, değerlendirir ve üst yönetim birimlerine bildirir.
- h. İl çevresinde uygun yerlerde, siyasal, toplumsal ve kültürel nitelikte toplantılar düzenler ve üst yönetimi bilgilendirir.
(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)
- i. Gerekli gördüğü konularda, araştırma, inceleme ve değerlendirme yapmak üzere, uzmanların ve üyelerin katılacağı çalışmalar gerçekleştirir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**
- j. Partinin gelir kaynaklarını genişletmek ve arttırmak için çalışmalar yapar.

İL YÖNETİMİNDE İŞBÖLÜMÜ

Madde-35

- a. İl başkanı, il başkan yardımcılarının görev alanlarını belirler.
- b. İl sekreteri, il yönetim kurulu toplantı ve tutanaklarını düzenler, kararları karar defterine geçirir, imza edilmelerini sağlar. İlin gelen-giden her türlü evrak işlerinden, yazışmalarından ve arşivin düzenlenmesinden sorumludur.
(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)
- c. İl saymanı, ilin hesap işlerini yürütür; gelir gider işlemlerinin zamanında ve mevzuata uygun olarak yapılmasını sağlar; Partiye yeterli ve düzenli gelir sağlanmasına çalışır; Partinin

demirbaşlarının ve malvarlığının korunmasını gözetir; ilde kayıtlı parti üyelerinin aidatlarının düzenli olarak ödemeleri için gerekli çalışmaları yapar. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da eklenen bent)**

d. İl eğitim sekreteri, parti içi eğitim programının uygulanmasını sağlar, Parti eğitimcilerinin çalışmalarını düzenler. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da eklenen bent)**

e. İl bilişim sorumlusu, bilgi ve iletişim teknolojilerinden en verimli biçimde faydalanılmasını, birimler arasındaki iletişimin sağlanmasını, bilişim sistemlerinin kesintisiz ve güvenli bir biçimde kullanılmasını sağlar. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da eklenen bent)**

GENEL BAŞKAN

Madde-36

Genel Başkan, kurultayca gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla seçilir. İlk iki oylamada sonuç alınamaz ise, üçüncü oylamada en çok oy alan aday seçilir.

Partiyi Genel Başkan temsil eder.

Genel Başkan, disiplin kurulları dışında, bütün parti örgütünün başkanıdır.

Genel Başkan, partiyi bağlayıcı demeçler vermeye ve bildiriler yayımlamaya yetkilidir. Genel Başkan bu yetkisini görevlendireceği kimselere de kullanabilir.

Her kademedeki parti yönetim birimlerini, kurulları, organları ve görevlileri, birlikte ya da ayrı ayrı toplantıya çağırabilir.

Parti görevlerinin ve çalışmalarının gerektirdiği önlemleri alır.

Yetkili organlarca verilen kararların ilgililerce uygulanmasını denetler.

Parti örgütüne ve ilgililere gerekli gördüğü bildirimleri yapar.

Genel merkez organları ile partinin TBMM Grubunun uyumlu çalışmasını gözetir.

Genel Başkan, yokluğunda kendisine vekillik etmek üzere, Genel Başkan Yardımcılarından birini görevlendirir. Genel Başkan Vekili, vekillik ettiği sürede Genel Başkanın yetkilerini kullanır.

PARTİ MECLİSİ

Madde-37

Parti Meclisi; Genel Başkan ile Kurultayca gizli oyla seçilmiş altmış (60) üyeden oluşur. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Aldıkları oy sayısına ve sırasına göre Parti Meclisinin onbeş (15) yedek üyesi belirlenir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Parti Meclisinde boşalma olursa, sırasıyla yedeklerden tamamlanır.

Parti Meclisi en geç iki ayda bir Genel Başkanın çağırısı üzerine ve Genel Başkanın başkanlığında toplanır.

Toplantının gündemi ve görüşülecek raporlar ve tasarılar, en geç üç gün önceden üyelere gönderilir.

Genel Başkan, gerek gördüğünde ya da onbir (11) Parti Meclisi üyesinin gerekçe ve gündem belirleyerek yazılı istemde bulunması durumunda Parti Meclisini olağanüstü toplantıya çağırır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Genel Başkan Parti Meclisi üyelerine geçici veya sürekli görevler verebilir.

Birbirini izleyen üç olağan toplantıya özürsüz olarak katılmayan Parti Meclisi üyesinin üyeliğinin gizli oyla ve üye tamsayısının salt çoğunluğu ile düşürülmesine karar verilebilir.

Parti Meclisi toplantılarına, Partinin TBMM grubu başkan vekilleri, grup yönetim kurulu üyeleri, kadın kolları ve gençlik kolları genel başkanları da katılabilir, önerilerde bulunabilir; ancak oy kullanamazlar. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Parti Meclisinin toplantı kuralları ve çalışma yöntemleri yönetmelikle belirlenir.

PARTİ MECLİSİ'NİN GÖREVLERİ

Madde-38

Parti Meclisi, Kurultay'dan sonra Partinin en yüksek karar organıdır.

Parti Meclisi;

A. Parti Programı, kurultay kararları ve seçim bildirgeleri doğrultusunda iç ve dış gelişmelerle ilgili politika ve strateji kararları alır.

- B. Parti Programını, kurultay kararlarını ve seçim bildirgelerini topluma benimsetmek için gerekli çalışmaları yapar, önlemleri alır ve direktifleri verir.
- C. Merkez Yönetim Kurulu'nca hazırlanan çalışma raporunu ve kesin hesabı inceleyip karara bağlayarak kurultaya sunar. Yıllık bütçeyi ve bilançoyu onaylar.
- D. Merkez Yönetim Kurulu'nca hazırlanan kurultay gündemleri ile seçim bildirgelerini inceleyip karara bağlar.
- E. Yasa ve tüzük kuralları uyarınca Merkez Yönetim Kurulu'nun hazırladığı yönetmelikleri inceleyip karara bağlar.
- F. Merkez Yönetim Kurulu'nun ve Parti Meclisi üyelerinin ve parti kurullarının sunduğu raporları, önerileri, karar tasarılarını görüşüp karara bağlar.
- G. Hükümet kurma, hükümete katılma, hükümetten çekilme konularında karar verir. Bu konuların görüşüldüğü Parti Meclisi toplantısına, TBMM Grup Başkanvekilleri ve Grup Yönetim Kurulu üyeleri katılır ve oy kullanırlar.
- H. Seçimlere katılıp katılmama ve seçimlerde yasa ve Tüzük kurallarına göre aday saptama yöntemini belirleyen kararları alır; kontenjan adaylarını ve merkez yoklaması yoluyla belirlenmesi gereken adayları belirler.
- I. Uluslararası kuruluşlara üyelik kararı verebilir. Ancak bu kararın verilip duyurulmasından sonra geçen bir ay içinde, kurultay üyelerinin beşte birinden yazılı istek gelirse konu kurultayın olağan toplantısında veya ivedi durumlarda, olağanüstü toplantısında karara bağlanır. Bir ay içinde böyle bir istek gelmemişse karar kesinlik kazanır.

J. Genel Başkanın veya Merkez Yönetim Kurulu'nun önerisi üzerine disiplin cezalarının bağışlanmasını karara bağlar.

(21.12.2008 tarihli 14. Olağanüstü Kurultay kararı ile K, L, M bentleri metinden çıkarılmıştır.)

MERKEZ YÖNETİM KURULU

Madde-39

Merkez Yönetim Kurulu, Genel Başkan, Genel Başkanın belirleyeceği sayıda genel başkan yardımcıları ve genel sekreterden oluşur. *(16-17 Ocak 2016 tarihli 35. Olağan Kurultay kararıyla değişik)*

Genel Başkan, Merkez Yönetim Kurulu'nun başkanıdır. Genel başkan yardımcıları ve genel sekreter, Parti Meclisi üyeleri arasından Genel Başkan tarafından seçilir.

Genel Başkanın yokluğunda, belirlediği genel başkan yardımcısı Merkez Yönetim Kurulu'na başkanlık eder.

TBMM grup başkan vekilleri, kadın ve gençlik kolları genel başkanları, Merkez Yönetim Kurulu toplantılarına katılabilirler, görüş ve önerilerde bulunabilirler; ancak oy kullanamazlar. *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)*

Merkez Yönetim Kurulu üyeleri, Genel Başkan tarafından değiştirilebileceği gibi, Parti Meclisi üyelerinin üçte birinin yazılı önerisi ve üye tam sayısının üçte ikisinin güvensizlik oyuyla görevden uzaklaştırılabilir.

İstifa eden, değiştirilen veya düşürülen üye yerine Genel Başkan tarafından yeni üye seçilir.

Merkez Yönetim Kurulu, haftada bir gün belirli bir saatte çağrı yapılmaksızın çoğunlukla toplanır. İvedi durumlarda Genel Başkanın çağrısıyla daha erken toplantı yapılabilir. Tüzükte yazılı hükümler dışında üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar alır.

Merkez Yönetim Kurulu üyeleri, görevlerinin kapsam ve niteliğine göre yeteri kadar yardımcı veya uzmanla çalışma yapabilirler. Yardımcı ve uzmanlar Milletvekilleri, Parti Meclisi üyeleri ve bunların dışında kişiler arasından ilgili Merkez Yönetim Kurulu üyesinin önerisi ve Genel Başkanın onayı ile belirlenir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Genel Başkan, meslek kuruluşlarının partili başkanlarını ve Merkez Yönetim Kurulu'nca görevlendirilmiş olan yardımcı ve uzmanları Merkez Yönetim Kurulu'nun toplantılarına davet edebilir.

Genel Başkan Merkez Yönetim Kurulu ile Grup Yönetim Kurulu'nu ortak toplantıya çağırabilir. Ortak toplantılarda oylama yapılmaz. Ancak Genel Başkan gerek görürse eğilim yoklaması yapar; bu yoklama bağlayıcı sayılmaz. Merkez Yönetim Kurulu üyeleri partinin diğer kurullarında görev alamazlar.

Genel Başkan, Genel Başkan Yardımcılarını

- Parti örgütü ve örgüt yönetimleri **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen ibare)**
- İdari ve mali İşler
- Hukuk ve seçim işleri **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen ibare)**
- Parti içi eğitim **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen ibare)**

- İnsan hakları **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da eklenen ibare)**
- İletişim, tanıtım, basın ve halkla ilişkiler **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**
- Yerel yönetimler
- Meslek kuruluşları, sendikalar ve diğer sivil toplum kuruluşları
- Dış ilişkiler ve yurtdışı örgütlenmeler
- Kadın örgütlenmesi ve politikaları **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen ibare)**
- Gençlik örgütlenmesi ve politikaları **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen ibare)**
- Ekonomi politikaları **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen ibare)**
- Sosyal politikalar **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da eklenen ibare)**
- AR-GE; Bilim Yönetim ve kültür platformu
- Bilgi ve iletişim teknolojileri **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da eklenen ibare)**

konularında sorumlu olmak üzere görevlendirir.

Genel Başkanın önerisi ve Parti Meclisinin kararı ile yeni görev konuları ve alanları belirlenebilir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Merkez Yönetim Kurulu üyeleri mazeretleri halinde Genel Başkanı bilgilendirerek hangi Merkez Yönetim Kurulu üyesinin kendisine vekalet edeceğini belirler. Genel Başkan, Merkez Yönetim Kurulu'nun çalışma usul ve esaslarını bir yönerge ile düzenler.

İdari ve Mali İşlerle görevlendirilen Genel Başkan Yardımcısı, Saymanlık işlerini de yürütür. Yıl sonu bilançosunu ve kesin hesapları düzenler. İllerden ve ilçelerden gelen kesin hesapları, Genel Merkez kesin hesabı ile birleştirir ve Merkez Yönetim Kurulu'nun onayına sunar. Partinin gelirlerinin toplanmasında, harcamaların yapılmasında her aşamada yasa ve Tüzük işlemlerine uygunluğu sağlar. Partinin demirbaşlarının ve malvarlığının korunmasını gözetir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Genel Sekreter, genel başkan yardımcıları ile görüşüp Genel Başkanı bilgilendirerek Merkez Yönetim Kurulu gündemini ve Genel Başkanın belirleyeceği Parti Meclisi gündemini hazırlar. Merkez Yönetim Kurulu ve Parti Meclisi toplantısına ilişkin tutanakların düzenlenmesini, kararların imzalanmasını ve muhafaza edilmesini sağlar. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Genel Sekreter; her durum ve sıfatla bütün yargı mercilerinde özel veya resmi daire, kurum ve kuruluşlarda, gerçek kişiler, özel veya resmi tüzel kişilerle olan ilişkilerde Genel Başkan adına bizzat veya vekille partiyi temsil eder.

Genel Sekreterlik, genel evrak kaydının tutulmasını sağlar. Partinin yazışma ve haberleşme birimidir. Partinin bütün resmi ve parti içi yazışmaları, Genel Sekreterin gözetim ve denetimi altında Genel Sekreterlik aracılığıyla yapılır.

Genel Sekreterlik parti örgütünün başvurma, haberleşme ve genel evrakının muhafaza edildiği birimdir. Genel Sekreter, gelen evrakı bekletmeden ilgili genel başkan yardımcısına ulaştırır. Genel Sekreter, partinin üye genel kütüğünün

tutulmasını ve parti arşivinin düzenlenmesini sağlar. (26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

MERKEZ YÖNETİM KURULU'NUN GÖREVLERİ

Madde-40

Merkez Yönetim Kurulu, en üst yönetim organıdır.

Merkez Yönetim Kurulu;

- A. Kurultayın, Parti Meclisi'nin kararlarını uygular. Partinin programını, ilkelerini, amaçlarını duyurmak, yaymak, benimsetmek, Partiyi seçimlere hazır bulundurmak ve seçimleri kazanarak iktidar olmak için her türlü girişimi yapar, önlemleri ve kararları alır.
- B. Parti örgütünü yönetir, çalışmaları yönlendirir, örgütle sürekli iletişim ve işbirliği sağlar, örgütün sorunlarını çözer ve örgütün yaptığı önerileri inceler, gerekenleri karara bağlar. Parti örgütünün yasalara, Tüzük ve yönetmeliklere uygun çalışmasını izler, denetler ve sağlar.
- C. Partinin hukuki varlığını korur. Bunun için yasalara ve Tüzüğe uygun bütün kararları alır. Partinin yasal davranış ve uygulama içinde olmasına özen gösterir.
- D. Kurultayı, olağan veya olağanüstü toplantıları yasalara ve Tüzüğe uygun şekilde hazırlar, gününü, gündemini, yerini belirler. Parti Meclisi'nin oyuna sunar.
- E. Parti Programı, kurultay kararları ve seçim bildirgesi çerçevesinde Partinin politikasını, stratejisini ve seçim bildirelerini hazırlayıp Parti Meclisi'nin onayına sunar. Bunların toplumda anlaşılıp benimsenmesi için gereken çalışmayı yapar.

- F. Partinin hükümetle, başka partilerle ilişkilerini düzenler ve bu konuda gereken kararları alır.
- G. Toplumsal amaçlı dernek ve kulüpler, demokratik kitle örgütleri, sendikalar, meslek odaları ve benzeri kuruluşlarla ilişkileri düzenler.
- H. Partinin kurduğu ya da katıldığı hükümetin programı ile ilgili görüşlerini belirler, Parti Meclisi'ne sunar.
- I. Başka partilerden gelen katılma, işbirliği veya birleşme konularında belirlediği görüşlerini Parti Meclisi'ne sunar.
- J. Araştırma, yayın, parti içi eğitim çalışmalarını düzenler ve yürütür. Eğitim konularını saptar, eğitim konusunda yararlanılacak bilgi, belge ve kaynakları hazırlar.
- K. Çalışma raporunu hazırlar, Kurultaya sunulmak üzere Parti Meclisi'nin onayına sunar. Kurultayda görüşülecek karar tasarımlarını ve önerilerini hazırlar, Parti Meclisi'ne sunar.
- L. Yıllık bütçeyi hazırlar. Parti Meclisi'nin onayına sunar ve uygular. Parti kesin hesabını hazırlayıp onay için Parti Meclisi'ne sunar. Süresi içinde Genel Başkan adına Anayasa Mahkemesi'ne ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderir.
- M. Partinin uluslararası ilişkilerini düzenler, çalışmaları yürütür.
- N. Tüzüğün öngördüğü yönetmelikleri hazırlayıp, Parti Meclisi'ne sunar. Onaylandıktan sonra uygular, örgütte uygulanmasını izler ve denetler.

- O. Yasa ve Tüzük kurallarına uygun çalışmayan örgüt birimi görevlilerini görevlerinden alır, geçici kurullar atar, süresi içinde olağanüstü kongrelerini yapmalarını sağlar.
- Ö. Muhtarlık bölgesi çalışma grubu sorumluları ve temsilci seçimlerinin, belde başkanı ve belde meclisi seçimlerinin, ilçe ve il kongrelerinin belirlenen zamanda ve sürelerde Tüzüğe ve yönetmeliğe uygun yapılmasını izler, denetler ve sağlar. **(13.02.2000 tarihli Kurultay kararıyla değişik)**
- P. Partinin amaçlarına uygun olarak, taşınır ve taşınmaz mal ile taşıt araçları alır, kullanır, işletir veya satar. Taşınmaz malların satışı için Parti Meclisi'nden yetki alır.
- R. Partililerin, Tüzüğün dördüncü maddesindeki siyasal yaşam anlayışı ve beşinci maddesindeki çalışma ilkeleri çerçevesinde özveri ve hoşgörü içinde ülke ve toplum yararına hizmet etmelerini izler, denetler ve sağlar.
- S. Parti gelirlerini arttırmak amacı ile her türlü önlemi alır, gelir makbuzları bastırır, örgüte gönderir.
- Ş. Disiplin cezalarının bağışlanması istemleri ile ilgili dosyaları hazırlar ve Parti Meclisi'nin onayına sunar.
- T. Tüzüğün diğer maddelerinde Merkez Yönetim Kurulu'na verilen görevleri yerine getirir ve gerekli kararları alır.
- U. Merkez Yönetim Kurulu, belli konuların incelenmesinde, izlenmesinde, bilimsel çalışmaların yürütülmesinde, üyelerinden birini veya birkaçını görevlendirebilir, bu amaçlarla komisyonlar kurabilir. Bu komisyonlarda partili TBMM üyelerini ve partilileri görevlendirebilir.
- V. Merkez Yönetim Kurulu'nun çalışma ilkeleri ve yönetim esasları yönetmelikle düzenlenir.

YAN KOLLAR, YAN KURULUŞLAR, YURTDIŞI TEMSİLCİLİKLERİ, ÇALIŞMA GRUPLARI, BİLİM, SANAT, KÜLTÜR VE YÖNETİM PLATFORMU

Madde-41

(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da değişik madde)

Ulusal ve uluslararası mevzuata uygun olmak kaydıyla Avrupa Birliği üyesi ülkeler ile İsviçre, Norveç, Rusya, ABD, Kanada, Avustralya ve KKTC'de, Avrasya ve Kafkasya ülkelerinde ve bu ülkelerdeki uluslararası kuruluşlar nezdinde yurtdışı temsilcilikleri kurulabilir.

Genel Merkezde, il, ilçe ve belde yönetim birimlerinde, Tüzüğe uygun olarak oluşturulan çalışma grupları yanında, Genel Başkanın önerisi ile Bilim, Sanat, Kültür ve Yönetim Platformu kurulur.

Yan kolların, yan kuruluşların, yurtdışı temsilciliklerinin çalışma gruplarının, Bilim, Sanat, Kültür ve Yönetim Platformunun kuruluşları, amaçları, görevleri, çalışma yöntemleri, Genel Merkezle ilişkileri ve denetimleri yönetmeliklerle düzenlenir.

KADIN KOLLARI İLE GENÇLİK KOLLARI

(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da eklenen madde)

Madde-41a

İl, ilçe ve gerek görülen beldelerde partili kadın üyelerden "Kadın Kolları" ve partili gençlerden "Gençlik Kolları" kurulur. Gençlik kollarına üye olmanın üst sınırı, otuz (30) yaştır (otuz dahil).

Bu kollar iki yılda bir kongrelerini yaparlar.

Kadın kolları ve gençlik kolları, il, ilçe ve varsa belde başkanlarını, saymanlarını, sekreterlerini ve eğitim sekreterlerini seçerler.

Kadın kolları genel başkanı ve gençlik kolları genel başkanı ile bu yan kolların merkez yönetim kurulları kadın ve gençlik kurultaylarında seçilir.

Her il ve ilçe, yıllık bütçesinden toplam en az %10 olmak kaydıyla yeter miktarda payı, kadın kolları ve gençlik kolları için ayırmak zorundadır. Genel Merkez de, kadın kolları genel başkanlığına ve gençlik kolları genel başkanlığına, partinin yıllık bütçesinden yeter miktarda pay ayırır. Bu paylar belirlenirken ilgili kol yönetiminin görüşü alınır.

Kadın kollarının ve gençlik kollarının harcamaları, ilgili il ve ilçe saymanı, genel merkezde ise idari ve mali işlerden sorumlu genel başkan yardımcısı tarafından yapılır.

Kadın kolları ve gençlik kollarının amaçları, görevleri, seçim ve çalışma yöntemleri ile Genel Merkezle ilişkileri ve denetimleri yönetmelikle düzenlenir. Tüzüğü'nün 43. maddesi hükümleri yan kolların genel başkanları ve yöneticileri ile il ve ilçe başkanları ve yöneticileri açısından da uygulanır.

GÖREVİN BOŞALMASI

Madde-42

Parti örgütünde bir görevlinin kendi isteği ile görevinden ayrılması ya da değişik nedenlerle görevin boşalması durumunda yeni görevli aşağıdaki biçimde belirlenir:

A. Genel Başkanlık boşaldığında, Parti Meclisi yeni Genel Başkanı seçmek için kurultayı en geç (45) gün içinde toplantıya çağırır.

Bu süre içinde Genel Başkanlık görevleri, Parti Meclisi'nde belirlenen Genel Başkan Yardımcısı tarafından yürütülür.

B. Parti Meclisi'nde boşalan üyelikler, sırasıyla yedek üyelerle ile doldurulur. Parti Meclisi'ne bütün yedek üyeler çağrıldıktan sonra, üye sayısı üye tamsayısının üçte ikisinin (2/3) altına düştüğünde, Parti Meclisi için seçim yapılmak üzere Genel Başkan kırk beş (45) gün içinde Kurultayı toplantıya çağırır.

(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

C. İl ve ilçe başkanlığı boşaldığında, olağan kongreye kadar görev yapmak üzere yenisi, il ve ilçe yönetim kurulu üyeleri veya partililer arasından, il ve ilçe yönetim kurulunun üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ve geciktirilmeden seçilir.

(21.02.2008 tarihli 14. Olağanüstü Kurultay'da C bendi kaldırıldığından, 26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da bentler teselsül edecek şekilde yeniden düzenlenmiştir.)

D. İl ve ilçe yönetim kurulu üyeliklerinde boşalma olduğunda, yedekleri ile doldurulur. Bütün yedeklerin çağrılmasından sonra kurul üyelerinin sayısı, üye tamsayısının üçte ikisinin (2/3) altına inerse ya da asıl üyeliklerde aynı gün içinde yarıdan fazla boşalma olursa, Başkan ve Kurul, yedekleriyle birlikte düşmüş olur. Bu hallerde Merkez Yönetim Kurulu, 44. madde uyarınca olağanüstü kongre yapmak üzere geçici kurul atar. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Ancak; düşme tarihinde, herhangi bir seçim ya da referandum tarihine 6 ay veya daha az bir zaman kaldığı takdirde Merkez Yönetim Kurulu doğrudan ya da il yönetim kurulunu görevlendirerek gecikmeden yeni bir yönetim kurulu oluşturur. Bu durumda cinsiyet ve gençlik kotası uygulanır.

(5-6 Eylül 2014 tarihli 18. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

Tüzüğün 29. Maddesinin 9. Fıkrası ile 33. maddesinin 9. Fıkrasında düzenlenen düşme hallerinde de yukarıdaki fıkra uyarınca görevlendirme yapılır. **(5-6 Eylül 2014 tarihli 18. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

- E. Beldelerde ve muhtarlık bölgesinde meydana gelen görev boşluklarının doldurulması ile ilgili hususlar yönetmelikle düzenlenir.

GÖREVDEN ALMA

Madde-43

(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da madde değiştirilmiştir)

- A. Üst yönetim birimi, alt yönetim birimlerini gerekli gördüğü durumlarda, gerekçesini de belirtmek suretiyle yazılı olarak uyarabilir. İl ve ilçeler, alt yönetim birimine yaptıkları uyarılara ilişkin Genel Merkeze beş gün içinde bilgi verir.
- B. Yasalarda, Tüzükte ve Yönetmeliklerde öngörülen görev ve sorumlulukları ve mali yükümlülükleri yerine getirmeyen veya aksatan; partinin siyasal ilkeleriyle, doğrultusuyla, çalışma kurallarıyla bağdaşmaz tutum ve davranış içine girerek partiye zarar veren il, ilçe, belde başkanı ve yönetim kurulu üyelerini, Merkez Yönetim Kurulu, üye tam sayısının üçte iki çoğunluğuyla ve gizli oyla, gerekçesini belirterek görevden alabilir. Merkez Yönetim Kurulu, bu yetkisini, doğrudan veya ilgili üst yönetim biriminin önerisi üzerine kullanır.
- C. İl yönetim kurulu, aynı esaslarla ve gerekçesini belirterek, ilçe başkanını, ilçe yönetim kurulu üyelerini, belde başkanını ve belde yönetim kurulu üyelerini görevden alabilir. Bu durumda karar, beş gün içerisinde Genel Merkeze bildirilir.

- D. İlçe yönetim kurulu, aynı esaslarla ve gerekçesini belirterek, belde başkanı ve belde yönetim kurulu üyelerini görevden alabilir. Bu durumda karar, beş gün içerisinde il başkanlığına ve Genel Merkeze bildirilir.
- E. Genel seçimde, il, ilçe veya belde yönetim biriminin sorumluluk sahası içinde Partinin bir önceki genel seçime göre aldığı oyların oranında düşme olması durumunda, ilgili yönetim birimi Merkez Yönetim Kurulunca görevden alınabilir.
- F. Merkez Yönetim Kurulu kararı ile görevden alınanlar, gerekçeli kararın tebliğinden başlayarak (5) gün içinde Parti Meclisi'ne itirazda bulunabilir. İtirazın kabulü için, üye tam sayısının üçte iki çoğunluğu gerekir; aksi takdirde itiraz reddedilmiş olur. Parti Meclisinin kararı kesindir.
- G. Merkez Yönetim Kurulu dışındaki üst yönetim birimince görevden alınanlar, kendisini görevden alan yönetim biriminin bir üstündeki yönetim birimine, gerekçeli kararın tebliğinden başlayarak beş (5) iş günü içinde itiraz edebilir. İtiraz üzerine on beş (15) gün içinde karar verilir. İtirazın kabulü için, ilgili kurulun üye tam sayısının üçte iki çoğunluğu gerekir; aksi takdirde itiraz reddedilmiş olur. İtiraz üzerine verilen karar kesindir.
- H. İtirazda bulunmuş olmak, görevi bırakmayı ve devretmeyi geciktirme nedeni sayılmaz.

GÖREVDEN ALINANLARIN YERİNE SEÇİM

Madde-44

Üst yönetim birimince görevden alınan il, ilçe başkanı ve il, ilçe yönetimleri yerine, aşağıdaki biçimde yenileri seçilir:

- A. Başkan görevden alınmışsa, kendi yönetim birimi yenisini seçerek görevlendirir.
- B. İl başkanı ve il yönetim kurulu birlikte veya yalnız il yönetim kurulu görevden alınmışsa Merkez Yönetim Kurulu, başkan dahil (7) kişilik bir geçici kurul atar. İl geçici kurulu (45) gün içinde seçimleri yapmak üzere olağanüstü il kongresini toplar. *(19.11.2005 tarihli Kurultay kararı ile değişik)*
- C. İlçe başkanı ve ilçe yönetim kurulu birlikte veya yalnız ilçe yönetim kurulu görevden alınmışsa il yönetim kurulu, başkan dahil (5) kişilik bir geçici kurul atar. İlçe geçici kurulu, (30) gün içinde seçimleri yapmak üzere olağanüstü ilçe kongresini toplar. *(19.11.2005 tarihli Kurultay kararı ile değişik)*
- D. Olağanüstü kongrede, üst yönetim biriminin görevden alma nedenlerini saptayan raporu okunur. Görevden alınanların ve görevden alan üst yönetim biriminin temsilcileri, dilerlerse açıklama yapabilirler. Bu açıklamalardan sonra görüşme açılmaz; seçim yapılır.

Yukarıdaki A, B, C, fıkraları uyarınca seçilen başkan ve yönetim kurulu üyeleri görevden alınanların süresini tamamlar.

(19.11.2005 günlü Kurultay kararı ile son fıkra çıkarılmıştır.)

PARTİ DENETMENLERİ

Madde-45

Merkez Yönetim Kurulu, örgütle ilgili görevlerinin yerine getirilmesine yardımcı olmak üzere parti denetmenleri görevlendirir.

Parti denetmenlerinin çalışma yöntemleri, görev ve yetkileri yönetmelikle düzenlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KONGRELER VE KURULTAYLAR
(Madde 46-57)

İLÇE KONGRESİ

Madde-46

- A. İlçe kongresi iki yılda bir toplanır. Busüre en çok bir yıl uzatılabilir. Ayrıca, yılda bir kez seçimsiz olarak toplanır ve siyasal çalışmalara yön verir.
- B. İlçe kongresinin üyeleri şunlardır: **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen bentler)**
1. İlçe başkanı ve ilçe yönetim kurulu üyeleri,
  2. İlçe çevresindeki belediyelerin partili başkanları,
  3. Tüzüğün 48. maddesinde belirlenen muhtarlık bölgesi toplantılarında seçilen delegeler.
- C. İlçe kongresinin onur üyeleri şunlardır:
1. İlçede kayıtlı partili yeni ve eski TBMM üyeleri ile eski Genel Merkez yöneticileri,
  2. Eski ilçe başkanları,
  3. İlçe çevresindeki belediyelerin eski başkanları,
  4. Genişletilmiş ilçe meclisine katılma hakkı olan partililer,
- D. İlçe kongreleri, gündemde belirtilen konuları karara bağlar ve
1. İlçe başkanı ve ilçe yönetim kurulu üyelerini ve yedeklerini,
  2. İl kongresine katılacak delegeleri gizli oyla seçer. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**
- E. İl kongresine katılacak olan ilçe delegelerin sayısı, il kongresinde altı yüzü (600) geçmemek üzere oranlı olarak, il yönetim kurulunca hesaplanır ve belirlenir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

İL KONGRESİ

Madde-47

- A. İl kongresi iki yılda bir toplanır. Bu süre en çok bir yıl uzatılabilir. Ayrıca, yılda bir kez seçimsiz olarak toplanır ve siyasal çalışmalara yön verir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**
- B. İl kongresinin üyeleri şunlardır: **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen bentler)**
1. İl'in partili TBMM üyeleri,
  2. İl başkanı ve il yönetim kurulu üyeleri,
  3. İl disiplin kurulu üyeleri,
  4. İlçe kongrelerinden seçilmiş olan il kongresi delegeleri, **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**
  5. İl ve büyükşehir partili belediye başkanları, **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**
- C. İl kongresinin onur üyeleri şunlardır: **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da değiştirilen bentler)**
1. İl'de kayıtlı Parti Meclisi üyeleri,
  2. İl'de kayıtlı eski genel merkez yöneticileri,
  3. İl'de kayıtlı eski TBMM Üyeleri,
  4. Eski il başkanları,
  5. İl'de kayıtlı eski il ya da büyükşehir belediye başkanları,
  6. Genişletilmiş il meclisine katılma hakkı olan partililer.
- D. İl Kongreleri, gündemde belirtilen konuları karara bağlar ve
1. İl başkanı ve il yönetim kurulu üyeleriyle yedeklerini,

2. İl disiplin kurulu üyeleri ile yedeklerini,
3. Kurultaya katılacak delegeleri gizli oyla seçer. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

KONGRELERLE İLGİLİ ORTAK HÜKÜMLER

Madde-48

A. Kongrelerin Süresi

Kongreler iki (2) yılda bir yapılır. Bir yıldan fazla ertelenemez. Başlangıç ve bitiş tarihleri Merkez Yönetim Kurulu'nca saptanır.

Merkez Yönetim Kurulu'nca saptanan süreler içinde olmak koşuluyla ilçe kongrelerinin günlerini il yönetim kurulları, il kongrelerinin günlerini ise Merkez Yönetim Kurulu belirler. Kongre günlerini belirleyen yönetim birimi, alt yönetim biriminin görüşlerini alır.

Kongreye sunulacak yönetim kurulu faaliyet raporu, kongre tarihinden en az yedi (7) gün önce elektronik ortamda veya il ve ilçe merkezlerinde basılı olarak delegelerin incelemesine sunulur. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

B. Kongrelere çağrı, toplantı yeter sayısı

İl ve ilçe kongrelerinin yeri, günü, saati ve gündemi, en az on beş (15) gün önce il ve ilçe merkezlerinde ilan edilir. Kongrenin yapılacağı yerde gazete çıkıyorsa, en az bir gazete ile duyurulur. Bu ilan ve bildirimde, ilk toplantıda yeterli çoğunluk sağlanamaz ise ikinci toplantının yeri, günü ve saati de belirtilir. İl ve ilçe kongreleri üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır. İlk toplantıda yeter sayı sağlanamaz ise, ikinci toplantı katılanlarla yapılır. Şu kadar ki, bu sayı

kongre üye tam sayısının beşte birinden az olamaz. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Kongreyi başkan açar. Başkanın yokluğunda bu görev sekreter üye tarafından yapılır. Sekreter üyenin de yokluğu halinde kongreyi başkan yardımcılarında en yaşlı olanı açar. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

C. Delelik, Kongre Üyeliği ve Süresi (26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

Bir kongreye ve kurultaya katılmak üzere muhtarlık bölgesi ve alt yönetim birimi toplantısında ve kongresinde seçilen partiliye “delege”, Partide aldıkları görev nedeniyle kongrelere katılanlara “doğal üye”, bunların tümüne “kongre üyesi” denir. Muhtarlık bölgesi seçimlerinde, Parti Kongre takviminin ilanından üç (3) ay önceki parti üye listesi seçmen listesi olarak esas alınır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Kongre üye tam sayısı, “kongre üyelerinin” toplam sayısıdır.

Delegelerin kongre üyeliği süresi, seçildikleri kongreyi izleyen olağan kongreye kadardır. Delegelerin görevi, yenileri seçilinceye kadar devam eder. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Üst yönetim birimi kongresi için belirlenen tarihten önce kongresini yapmayan alt yönetim birimi, üst yönetim birimi kongresine katılamaz ve mevcut delegelerin görevi sona erer. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

D. Delege Sayısı (26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

İlçe kongresi delege sayısı en çok dört yüz (400), il kongre delegesi sayısı en çok altı yüz (600)dür. (26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

İlçe ve il kongrelerinin delege sayıları, partinin son genel milletvekili seçiminde aldığı oyla orantılı olarak Merkez Yönetim Kurulu kararı ile belirlenir.

İlçelerin ve illerin kaç delege ile kongre yapacaklarına, ilgili yönetim kurullarının görüşlerini alarak Merkez Yönetim Kurulu karar verir.

İlçe kongresi toplam delege sayısının ilçe sınırları içindeki muhtarlık bölgelerine dağıtılmasında ve il kongresi toplam delege sayısının kongre yapılan İl'e bağlı ilçelere dağıtılmasında, son milletvekili genel seçiminde o yerlerde alınan oylara göre yapılacak oranlama esas alınır. (26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

Delege seçimi, yönetmelik uyarınca yapılır. (26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

Delege seçimlerinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na bildirilmiş olan üyeleri içeren Genel Merkez Parti Kütüğü esas alınır. (19.11.2005 tarihli kurultay kararı ile değişik)

E. Kongrelerin Gündemi

Kongrelerin gündemi, il ya da ilçe yönetim kurullarınca belirlenir.

Olağan kongrelerin gündemlerinde, açılış, kongre başkanlık kurulu seçimi, saygı duruşu, çalışma ve hesap raporlarının

okunması, görüşülmesi, onaylanması, aklama ile seçimler ve uygun görülecek başka konular bulunur.

Üst yönetim biriminin veya kongre üyelerinin onda birinin yazılı isteği ile gündeme ekleme yapılabilir.

Kongre, çoğunluk kararıyla gündemin sırasında değişiklik yapabilir. Ancak kongre başkanlık kurulu seçimi ile çalışma ve hesap raporlarının okunmasından ve aklamadan önce başka bir madde görüşülemez.

F. Kongre Başkanlık Kurulu

Kongre açıldıktan sonra, kongre üyeleri veya partililer arasından bir başkan, kongre üyeleri arasından ikinci başkan ve yazman seçilir. *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)*

Disiplin kurulları başkan ve üyeleri, kongre başkanlık kurullarında görev alamazlar.

G. Oturum ve Karar İlkeleri

Aksine karar alınmadıkça, Kurultay ve kongre oturumları açıktır. *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)*

Kongreler, aksine hüküm bulunmayan hallerde, hazır bulunanların salt çoğunluğu ile karar alırlar. *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)*

Kongrelerde hesap konuları ile kongrece kararlaştırılan başka konular, bunlarla ilgili olarak kurulacak komisyonun raporu okunduktan sonra görüşülüp onaylanabilir.

Kongrede alınan kararlar, başkanlıkça kongreye duyurulur ve tutanağa yazılır.

Aksine karar yoksa, kararlar açık oylama ile alınır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

H. Görüşmeler

Kongrelerde gündem konuları sıra ile ele alınır; söz isteyenlere sıra ile söz verilir. Konularla ilgili söz süreleri, konuların görüşülmesine başlanırken kongrece saptanır.

Onur üyeleri konuşabilirler, oy kullanamazlar.

Geçici kurul başkanları ve üyeleri kongrelere katılırlar, konuşabilirler; kongre üyesi değilse oy kullanamazlar.

Üst yönetim birimi başkanı veya temsilcisine, Parti Meclisi ve o ilin TBMM üyelerine istediklerinde, sıra gözetilmeksizin söz verilir.

İstekli olması halinde çalışma raporu üzerinde beş, öteki konularda üç üye konuşmadan yeterlik önergesi oylanmaz. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Çalışma raporuna yazılı muhalefet şerhi vermemiş olan Yönetim Kurulu Üyesi rapor üzerinde konuşamaz.

I. Adaylık

Kongrelerde adaylar, seçimlere geçilmeden önce saptanır. Aday olmayanlar seçilemezler.

İl ve ilçe kongrelerinde başkanlığa aday olabilmek için, kongre üye tam sayısının en az yüzde onunun yazılı önerisi gereklidir. Bir delege, adaylardan sadece biri için imza verir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

J. Seçimlerde Kullanılacak Oy Pusulası

İl ve ilçe kongrelerinde seçimlerde kural, tek ve ortak listedir (çarşaf liste). Ancak gündemin çalışma raporu ve görüşmeler maddesine geçilmeden önce, kongre üyelerinin onda birinin yazılı önerisi ve kongreye katılan üyelerin salt çoğunluğuyla yapılacak oylama sonucunda blok liste usulü ile seçimlerin yapılmasına karar verilebilir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Tek ve ortak liste (çarşaf liste) yönteminde adaylar, Kongre Başkanlık Kurulu'nca ad çekme ile belirlenecek harften başlamak üzere ve soyadı, alfabe esasına göre sıralanarak ortak liste olarak bastırılır. Bu listeler, İlçe Seçim Kurulunca mühürlenerek oy pusulasına dönüştürülür. Oy pusulalarında organlar ayrı ayrı yer alır. Kongre üyelerince, bu oy pusulalarındaki adayların adının yanına işaret konularak oylama yapılır. Oy pusulasında, seçilecek asıl üye veya delege kadar adayın işaretlenmesi suretiyle oy kullanılır. Fazla işaretlenmiş, seçilecek üye veya delege sayısının yüzde doksandan az işaretlenmiş olan oy pusulaları geçersizdir. Adayların aldıkları oy sırasına göre genel sıralama yapılarak, asıl ve yedek üyeler belirlenir. En çok oy alanlar asıl, ondan sonra gelenler yedek üye seçilmiş olur. Eşit oy alanlar arasında ad çekme yoluyla sıra saptanır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Blok liste ile yapılacak her kademedeki seçimlerde, kullanılacak oy pusulası, o örgüt biriminin organları ile üst kademe kongre delegeleri için hazırlanır. Bu oy pusulasında seçilecek üye sayısı kadar asıl üye adayı ile seçilmesi gereken yedek üye sayısı kadar aday yer alır. Üst organ delegeleri dahil

asıl adaylar, soyadına göre alfabetik sıraya dizilerek Başkanlık Kurulu'nca kesinleştirilir ve blok liste halinde bastırılır. Yönetim ve Disiplin Kurulu yedek üyelikleri için alfabetik sıra koşulu aranmaz. Üst organ kongre delege adaylığı hariç bir aday, blok listelerden yalnızca birinde yer alabilir. Bir adayın birden çok listede yer alması halinde, kongre başkanlığınca açıklama yapılarak, adayın hangi listede yer almak istediği saptanır ve düzenleme buna göre yapılır. Aksi halde adayın listelerdeki adaylığı düşer. Blok listeler dışında asıl ve yedek üye adayı olarak başvuruda bulunmak mümkündür. Başkanlık kurulunca kesinleştirilen bireysel adayların ad ve soyadlarını içeren bir liste seçim kurulunca onaylanarak sandık başına ve oy verme hücrelerine asılır. Basılmış olan blok listeler, Kongre Başkanlık Kurulu'nca, İlçe Seçim Kuruluna mühürlentirilerek oy pusulası haline dönüştürülür. Bu halde, blok listede yazılı adlar çizilebilir; çizilen adın yerine yeni ad yazılabilir. Her adayın aday olduğu listeden aldığı ve diğer bir listeye adı seçim sırasında oy kullanan üye veya delege tarafından eklenmek suretiyle aldığı oylar toplanır ve böylece listedeki sıra saptanır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Asıl ve yedek üyeler ayrı ayrı belirlenir. Şu kadar ki; seçilecek üye sayısından fazla veya yüzde doksandan az isim yazılı pusulalar geçersizdir. Oy pusulasında organlar ayrı ayrı yazılır. Bir organ listesinde geçersizlik varsa, oy pusulasının yalnızca ilgili organ için olan bölümü iptal edilir. Pusulanın diğer organla ilgili bölümleri geçerli olur ve sayılır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

İl ve ilçe yönetim kurullarında, her iki cinsiyetten en az yüzde otuz üç oranında üye bulunur. Bu husus genel sıralama

ile sağlanmamışsa, ayrı cinsiyetten aday olanlar arasında aldıkları oya göre ayrı ayrı sıralama yapılır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Aldıkları oya bakılmaksızın her iki cinsiyetten yeterli üye alınarak organlar seçilmiş sayılır. Geri kalanlar, o cinsiyetten üyelerin yedeği olur. İl ve ilçe yönetim kurullarında, bir cinsiyette, üye sayısının herhangi bir nedenle bu oranın altına düşmesi halinde, varsa o cinsiyetten yedek üyelerle, yoksa cinsiyete bakılmaksızın yedek üyelerle sayı tamamlanır.

İl ve ilçe kongrelerinde, her iki cinsiyetten yeter sayıda aday çıkmazsa katılan adaylarla seçim yapılır.

Seçimlerde, kongre üye tam sayısının beşte birinden az oy alanlar, kota uygulaması kapsamındakiler de dahil olmak üzere, asıl veya yedek üyeliğe seçilmiş sayılmazlar. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

K. Kongrelerle ilgili diğer hususlar "Kongreler Yönetmeliği" ile düzenlenir.

L. İl ve ilçe kongrelerinde seçilen parti organlarıyla Parti Tüzüğünde belirtilen bir göreve seçilenlerin adı-soyadı, doğum yeri ve tarihi, meslek ve sanatı, ikametgahı, nüfus cüzdanı örneği ve adli sicil kaydı seçilme veya atanma tarihinden başlayarak onbeş (15) gün içinde o mahallin en büyük mülki amirliğine yazı ile gönderilir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

OLAĞAN ÜSTÜ KONGRELER

Madde-49

(24 Ekim 2003 günlü Kurultay kararı ile değişik) Üst yönetim biriminin kararıyla ya da kongre üyelerinin tam sayısının beşte birinin,

onbeş günlük süre içinde noterden onaylı imzalarıyla yaptıkları başvurular üzerine olağanüstü kongre, yönetim kurulunca toplantıya çağrılır. **(19.11.2005 tarihli kurultay kararı ile değişik cümle)** Toplantı çağrısı yapılmadığı takdirde, üst yönetim kurulu olağanüstü kongrenin toplanmasını ve yapılmasını sağlar.

Olağanüstü kongrenin gündemi, isteyenlerce düzenlenir. Bu kongrelerde gündemden başka bir konu görüşülemez. Seçim yapılamaz.

Ancak olağanüstü kongreyi isteyenlerin sayısı kongre üyeleri tam sayısının salt çoğunluğunu sağlıyor ise, olağanüstü kongrenin gündemine, güven oylaması ve seçim maddeleri konabilir. Bu takdirde seçim yapılabilir.

Görevin boşalması ile ilgili Tüzüğün 42. maddesi ve görevden alınanların yerine seçimle ilgili 44. maddesi hükümleri saklıdır.

Olağanüstü kongre isteğinin usulüne uygun olarak yetkili yönetim birimine ulaştırılmasından başlayarak en geç (45) gün içinde, yetkili yönetim birimince kongre toplanır. Bu toplantı (15) gün önce usulüne uygun olarak duyurulur.

SEÇİMLER VE SEÇİMLERE İTİRAZ

Madde-50

Kongrede sıra seçimlere geldiğinde, kongre başkanlık kurulu görevi, yetkili ve görevli seçim kurulu başkanlığına bırakır.

Seçimin devamı sırasında yapılan işlemler ile tutanakların düzenlenmesinden itibaren (2) gün içinde, seçim sonuçlarına, yetkili ve görevli ilçe seçim kuruluna itiraz edilir.

İlçe seçim kurulunun kararı kesindir.

İTİRAZ

Madde-51

- A. Muhtarlık bölgesi ilçe kongresi delege seçimleri ile ilgili itirazlar, sonuçların ilan tarihinden itibaren 3 gün içinde o ilçede kayıtlı üyelerce ilçe yönetim kuruluna yapılır. İlçe Yönetim Kurulu (5) gün içinde karar verir. Bu karara karşı (5) gün içinde il yönetim kuruluna itiraz edilebilir. İl yönetim kurulunun (5) gün içinde vereceği karar kesindir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**
- B. İlçe kongresinin seçim dışındaki kararlarına ilişkin itirazlar, kongre üyelerince beş (5) gün içinde il yönetim kuruluna yapılır. İl yönetim kurulunun beş (5) gün içinde vereceği kararlar kesindir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**
- C. İl kongresinin seçim dışındaki kararlarına ilişkin itirazlar, kongrenin bitişini izleyen beş (5) gün içinde kongre üyelerince Merkez Yönetim Kurulu'na yapılır. Merkez Yönetim Kurulu'nun beş (5) gün içinde vereceği karar kesindir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

İtirazlar, yetkili kurullara yazılı olarak yapılır. İtiraz işleminin yürütülmesini durdurmaz. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

KURULTAY

Madde-52

Kurultay, Partinin en yüksek organıdır. Yasa ve Tüzük kuralları içinde, toplumun ve ülkenin genel sorunlarını ve parti tutumunu görüşüp karara bağlar.

Partinin kesin hesabını kabul veya reddeder. Parti Meclisi'nin çalışma raporunu görür ve karara bağlar.

Kurultayda;

- a. Genel Başkan,
- b. Parti Meclisi üyeleri,
- c. Yüksek Disiplin Kurulu üyeleri gizli oyla seçilir.

Bütün partililer, kurultay kararlarına uyarlar. Kurultay kararları ilgililere ve kamuoyuna duyurulur.

KURULTAY ÜYELERİ

Madde-53

A. Kurultayın Doğal Üyeleri

1. Genel Başkan,
2. Parti Meclisi üyeleri,
3. TBMM'nin partili üyeleri ve partili bakanlar, *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)*
4. Yüksek Disiplin Kurulu Başkanı ve üyeleri,

B. Kurultayın Seçilmiş Üyeleri

İl kongrelerinde o ilin T.B.M.M. üye sayısının iki katı olarak seçilen kurultay delegeleri ile, doğal üyeler, kurultay üyesidir.

C. Onur Üyeleri

Parti üyeliği devam etmek kaydıyla Genel Başkanlık, genel başkan yardımcılığı, genel sekreterlik, genel saymanlık, parti meclisi ve genel yönetim kurulu – merkez yönetim kurulu üyeliği,

yüksek disiplin kurulu başkan ve üyeliği, başbakanlık, bakanlık, TBMM Başkanlığı, TBMM üyeliği yapmış olanlar; sendikaların, meslek kuruluşlarının, demokratik kitle örgütlerinin en üst birimlerinin başkanlarından partili olanlar; kurultay üyesi olmayan il başkanları; parti üyesi büyükşehir ve il belediye başkanları; kadın ve gençlik kolları genel başkanları; Tüzük hükümlerine göre Genel Merkezde oluşturulan komisyonların, çalışma gruplarının başkanları “Kurultay Onur Üyesi”dirler.
(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

KURULTAYA ÇAĞRI VE GÜNDEM

Madde-54

Kurultay iki yılda bir toplanır. Bir yıldan fazla ertelenemez. Kurultayın toplanacağı yer, gün ve saat ile gündemi Parti Meclisi’nce belirlenir ve en az otuz (30) gün önce Genel Başkanca duyurulur.

Kurultay gününün duyurulmasından başlayarak on beş (15) gün içinde Genel Başkanlığa ulaşmak koşulu ile Kurultay üyelerinin tam sayısının en az beşte birinin imzasını taşıyan konular da geçici gündeme alınır. Bu konuların görüşülebilmesi, Kurultayın kararına bağlıdır. Oylamadan önce önergede imzası olanlardan birisi ile Merkez Yönetim Kurulu adına bir üye konuşabilir.
(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

Parti Meclisinin kararı ya da kurultay üyelerinin tam sayısının beşte birinin onbeş günlük süre içinde noterden onaylı imzaları ile yaptıkları başvurular üzerine Kurultay, Genel Başkanca olağanüstü toplantıya çağrılır. Genel Başkan da gerekli gördüğünde, Kurultayı olağanüstü toplantıya çağırır. Birden fazla çağırının bulunması halinde, Genel Başkan bu

çağrılarını birleştirebilir. Birleştirilerek yapılan olağanüstü kurultay çağrısının gündeminde, her çağrının gündemi ayrı ayrı yer alır ve ayrı ayrı oylanır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Olağanüstü toplantının gündemi, isteyenlerce düzenlenir. Yukarıdaki fıkra düzenlemesi saklıdır. Olağanüstü toplantıda yalnız gündemdeki konular görüşülür, seçim yapılmaz. Ancak Genel Başkan gündeme seçim maddesi koyabilir. Olağanüstü kurultay isteminde bulunan kurultay üyeleri sayısı üye tam sayısının salt çoğunluğunu sağlıyor ise gündeme, güven oyu ve seçim maddesi konulabilir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Olağanüstü toplantı da, en az on beş (15) gün önce ilgililere duyurulmak koşuluyla en geç kırk beş (45) gün içinde yapılır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

KURULTAY GÖRÜŞMELERİ VE KARARLARI

Madde-55 (26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da 55. madde, 55 ve 55a olmak üzere iki maddeye ayrılmıştır)

Kurultayı; Genel Başkan, Genel Başkan yoksa vekili açar. Kurultay açıldıktan sonra Kurultayın doğal ve seçilmiş üyeleri arasından bir başkan ile yeter sayıda başkan yardımcısı ve yazman üye seçilerek kurultayı yönetmek için "Başkanlık Kurulu" oluşturulur.

Genel Başkanlık, Parti Meclisince kurultaya sunulacak rapor ve karar tasarılarını kurultay tarihinin duyuruluşu ile birlikte il başkanlarına ve TBMM Grubuna gönderir. Kurultayda kurulacak komisyonların adlarını da bildirir.

TBMM Parti Grubu ve her ilin kurultay temsilcileri, kendi aralarında toplanarak rapor ve karar tasarılarını inceler, görüşlerini saptarlar; ancak bağlayıcı karar alamazlar.

Bu toplantılarda TBMM Parti Grubu ve iller, katılmak istedikleri kurultay hazırlık komisyonlarını belirler. Bu komisyonlar için TBMM Grubundan iki, illerden birer üye görevlendirilir. Görevlendirilen üyelerin adları, Genel Başkanlığa ivedi bildirilir.

Hazırlık komisyonlarına Genel Başkanca görevlendirilecek üçer üye de katılırlar.

Hazırlık Komisyonlarını, Genel Başkan Kurultaydan önce toplantıya çağırır.

Kurultayda TBMM Parti Grubundan iki, illerden birer üye kurultay komisyonlarına seçilir.

Parti Meclisinden belirlenecek üçer üye, Kurultay komisyonlarına katılırlar.

Kurultayda Parti Meclisince, TBMM Parti Grubunca veya illerce ya da kurultay üyeleri tarafından sunularak komisyonlarda görüşme konusu yapılmış rapor ve karar tasarıları dışında önerge verilemez, görüşme ve oylama yapılamaz.

Komisyonların görüşmelerine, komisyon üyesi olmayan kurultay üyeleri de katılabilir; ancak oy kullanamazlar.

Parti Meclisi Raporu'na yazılı muhalefet şerhi koymamış olan üye, kurultayda rapor üzerinde konuşamaz.

KURULTAYDA SEÇİMLER

Madde 55a

(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

Kurultayda seçimlere geçilmeden önce adaylar saptanır. Aday olmayanlar seçilemezler. Genel Başkanlığa aday olabilmek için, üye tam sayısının en az yüzde onunun (%10) yazılı önerisi gerekir. Başkanlık Divanı öneriyi ve imza sahiplerinin adlarını okur ve varsa itirazları karara bağlar. Bir delege, adaylardan sadece biri için imza verir. *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)*

Kurultayda organ seçimlerinde kural, tek ve ortak listedir (çarşaf liste). Ancak gündemin çalışma raporu ve görüşmeler maddesine geçilmeden önce Kurultay üyelerinin onda birinin önerisi ve Kurultaya katılan üyelerin salt çoğunluğuyla blok liste usulüyle seçimlerin yapılmasına karar verilebilir. *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)*

Tek ve ortak liste uygulamasında (çarşaf liste), bütün adayların kura ile belirlenen harften başlamak üzere soyadına göre hazırlanmış alfabetik liste kullanılır. Bu liste, Başkanlık Kurulunca bastırılır. Liste, ilçe seçim kurulu başkanlığınca mühürlenerek oy pusulasına dönüştürülür. Bu pusulada seçilecek üye sayısı kadar adaya, adının hizasına işaret konularak oy verilir. Fazla işaretlenmiş veya seçilecek üye sayısının yüzde doksanından az işaretlenmiş pusulalar geçersiz sayılır. Organ seçimlerinde adayların aldıkları oy sayısına göre sıralama yapılarak asıl ve yedek üyeler belirlenir. En çok oy alanlar asıl, onlardan sonra gelenler yedek üye seçilmiş olurlar. Eşit oy alanlar arasında ad çekme yoluyla sıra saptanır. *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)*

Blok liste ile yapılacak seçimlerde bütün adayların soyadına göre hazırlanmış alfabetik liste kullanılır. Bir aday, blok listelerden yalnızca birisinde yer alabilir. Bir adayın birden çok listede yer alması halinde, Kurultay Başkanlığınca açıklama yapılarak adayın hangi listede yer almak istediği saptanır ve düzenleme buna göre yapılır. Adayın yazılı beyanına rağmen başka listelerde yer verilmesi halinde, bu blok listeler geçersiz sayılır ve Kurultay Başkanlık Kurulunca işleme konulmaz. Blok listeler dışında asıl ve yedek üye adayı olarak başvuruda bulunmak mümkündür. Başkanlık kurulunca kesinleştirilen bireysel adayların ad ve soyadlarını içeren bir liste, seçim kurulunca onaylanarak sandık başına ve oy verme hücrelerine asılır. Basılmış olan blok listeler, Kurultay Başkanlık kurulunca İlçe Seçim Kuruluna mühürlentirilerek oy pusulası haline dönüştürülür. Bu suretle oluşturulan oy pusulalarındaki isimler çizilebilir, yerine yeni isimler yazılabilir. Her adayın, aday olduğu listeden şahsen veya ayrı listelerden aldıkları oylar hesaba katılarak toplanır ve böylece listedeki sırası saptanır. Asıl ve yedek üyeler, ayrı ayrı belirlenir. Seçilecek üye sayısından fazla veya üye sayısının yüzde doksandan eksik isim yazılı oy pusulaları geçersiz sayılır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Seçimler için hazırlanan oy pusulalarında organlar ayrı ayrı yer alır. Bir organ listesinde geçersizlik varsa, oy pusulasının yalnızca ilgili organ için olan bölümü iptal edilir. Pusulanın diğer organlarla ilgili bölümleri geçerli olur ve sayılır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Parti Meclisi'nin (8) asıl üyesi, bilim yönetim ve kültür platformu üyeleri içinden Genel Başkanın önereceği (12) kişi arasından Kurultayca seçilir; yedek üye seçilmez. 61a maddesi hükmü (cinsiyet kotası) bu üyelikler için de uygulanır. Bu adayların

oy pusulaları, Parti Meclisinin diğ er adaylarının seçileceğ i listeden (ç arş af liste yönt eminin uygulanması halinde) veya listelerden (blok liste yönt eminin uygulanması halinde) ayrı olarak hazırlanır. Sandık Kurulu, delegeye ö nce bu oy pusulasını vererek oyunu kullandırır. Daha sonra delegeye, Sandık Kurulunca organlarla ilgili oy pusulası (ç arş af liste uygulanması halinde) veya oy pusulaları (blok listenin uygulanması halinde) verilerek oy kullandırılır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağ anüstü Kurultay kararıyla değ iş ik)**

Organlarda cinsiyet ve gençlik kotasına ilişkin hükümler uygulanır; her iki cinsiyetten en az yüzde otuz üç oranında üye bulunur. Her iki cinsiyetten üye seçilmesi gereken organlarda bu durum genel sıralama ile gerçekleşmemiş ise, aynı cinsiyetten aday olanlar arasında aldıkları oya göre ayrı ayrı sıralama yapılır. Alınan oya bakılmaksızın her iki cinsiyetten yeterli üye alınarak organlar seçilmiş sayılır. Geri kalanlar o cinsiyetten üyelerin yedeğ i olur. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağ anüstü Kurultay kararıyla değ iş ik)**

Seçimlerde üye tam sayısının beşte birinden az oy alanlar, kotalar dahil, asıl ve yedek üyeliğ e seçilmiş sayılmazlar. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağ anüstü Kurultay kararıyla değ iş ik)**

Kurultayın olağ an ve olağ anüstü toplantıları, ç alış ma yöntemleri, "Kurultay Yönetmeliğ i" ile düzenlenir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağ anüstü Kurultay kararıyla değ iş ik)**

Merkez organlarında görevlendirilenlerle ilgili bilgi ve belgeler, Tüzüğ ün 48/L bendinde yazılı olduğu biçimde ve on beş (15) günlük süre içinde doğ rudan İç iş leri Bakanlığ ına ve Yargıtay Cumhuriyet Baş ş avcılığ ına verilir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağ anüstü Kurultay kararıyla değ iş ik)**

ONUR KURULU VE DANIŞMA KURULTAYLARI

(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

Madde-56

A. Onur Kurulu

Parti ile üyelik bağı devam etmek kaydıyla Genel Başkanlık, genel başkan yardımcılığı, genel sekreterlik, TBMM Başkanlığı, Başbakanlık, Bakanlık ve TBMM başkan vekilliği, TBMM grup başkan vekilliği yapmış olanlar Parti "Onur Kurulu" üyesidirler.

(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

Genel Başkan, Onur Kurulu'nu yılda en az bir kez toplayarak, ülke ve Partiye ilişkin hususlarda kurul üyelerinin görüş ve değerlendirmelerine başvurur. *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)*

B. Küçük Kurultay

Küçük Kurultay, her yıl en az bir kez, Merkez Yönetim Kurulu'nun çağrısı üzerine toplanır. *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)*

Yerel ve genel seçimlerden sonra en geç üç ay içerisinde Küçük Kurultay toplantıya çağrılır. Küçük Kurultay, Genel Merkez tarafından toplanan seçime ilişkin verileri, il ve ilçe danışma kurulları ile gençlik ve kadın kurultaylarının sonuç raporlarını değerlendirir. *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)*

Küçük Kurultay toplantısı sonunda, Parti Meclisine bir sonuç raporu sunulur. *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)*

Seçimlerden sonra hazırlanan sonuç raporlarında il ve ilçe düzeyinde seçim sonuçları değerlendirilerek kısa ve orta vadede yapılması gereken hususlara ilişkin önerilerde bulunulur. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Küçük Kurultay'a;

- a. Genel Başkan,
- b. Parti Meclisi yeleri,
- c. Partili milletvekilleri,
- d. Yüksek Disiplin Kurulu yeleri,
- e. İl başkanları,
- f. Büyükşehir ve il belediyelerinin partili başkanları ve il genel meclisi başkanları,
- g. Yönetmelikle belirtilen esaslara göre seçilen il temsilcileri,
- h. lke düzeyinde örgütlü sendika ve meslek kuruluşlarının partili genel başkanları,
- i. Genel Merkez düzeyinde görev yapan ve yönetmelikle belirlenen partililer katılırlar.

C. Kadın Kurultayı

Kadın Kurultayı her yıl en az bir kez Merkez Yönetim Kurulu'nun ya da Kadın Kolları Genel Başkanının ağırısı üzerine toplanır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Kadın Kurultayı toplantısı sonunda bir sonuç raporu hazırlanır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Yerel ve genel seçimlerden sonra en geç iki ay içerisinde Kadın Kurultayı seçimsiz olarak toplantıya çağırılır. Bu toplantıda hazırlanan sonuç raporunda il ve ilçe düzeyinde seçim sonuçları

değerlendirilerek kısa ve orta vadede yapılması gereken hususlara ilişkin önerilerde bulunulur. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

D. Gençlik Kurultayı

Gençlik Kurultayı her yıl en az bir kez Merkez Yönetim Kurulu'nun ya da Gençlik Kolları Genel Başkanının çağrısı üzerine toplanır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Gençlik Kurultayı toplantısı sonunda bir sonuç raporu hazırlanır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Yerel ve genel seçimlerden sonra en geç iki ay içerisinde Gençlik Kurultayı seçimsiz olarak toplantıya çağırılır. Bu toplantıda hazırlanan sonuç raporunda il ve ilçe düzeyinde seçim sonuçları değerlendirilerek kısa ve orta vadede yapılması gereken hususlara ilişkin önerilerde bulunulur. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Danışma Kurultaylarının toplanmaları, çalışmaları ve bu kurultaylara katılacakların saptanması ile diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.

DANIŞMA TOPLANTILARI

Madde-57

A. Bölge Danışma Toplantıları

Merkez Yönetim Kurulu'nun belirleyeceği tarihlerde ve yerlerde gerek duyulacak sayıda Bölge Danışma Toplantıları düzenlenir. Bölge danışma toplantısı sonunda, Parti Meclisi'ne bir sonuç raporu sunulur. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

B. İl Danışma Toplantıları

Merkez Yönetim Kurulu'nun bilgisi içinde en geç üç ayda bir olmak üzere, il yönetim kurullarının belirleyeceği tarihlerde ve yerde, gerek duyulacak sayıda il danışma toplantıları düzenlenir. Toplantı sonunda bir sonuç raporu düzenlenerek Genel Merkeze sunulur. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Yerel ve genel seçimlerden sonra en geç iki ay içinde il danışma toplantısı yapılır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Seçimlerden sonra hazırlanan sonuç raporlarında il ve ilçe düzeyinde seçim sonuçları değerlendirilerek kısa ve orta vadede yapılması gereken hususlara ilişkin önerilerde bulunulur. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

C. İlçe Danışma Toplantıları

İl yönetim kurullarının bilgisi içinde, en geç üç ayda bir olmak üzere, ilçe yönetim kurullarınca gerek duyulacak sayıda ilçe danışma toplantıları düzenlenir. Toplantı sonunda bir sonuç raporu düzenlenerek il başkanlığına ve Genel Merkeze sunulur. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Yerel ve genel seçimlerden sonra en geç iki ay içerisinde ilçe danışma toplantısı yapılır. Bu toplantı sonunda hazırlanan sonuç raporlarında ilçe, belde ve mahalle düzeyinde seçim sonuçları değerlendirilerek kısa ve orta vadede yapılması gereken hususlara ilişkin önerilerde bulunulur. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

D.İl Başkanları Toplantısı (26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da eklenen bent)

En geç üç ayda bir Genel Başkanın davetiyle il başkanları toplantısı yapılır. Toplantının gündemini Genel Başkan belirler.

Danışma toplantılarına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir. (26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

BEŞİNCİ BÖLÜM

PARTİ ADAYLARININ BELİRLENMESİ **(Madde 58-62)**

TBMM ÜYELİĞİ İÇİN ADAYLARIN BELİRLENMESİ

(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

Madde-58

A.Yöntemler: *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)*

TBMM üyeliği için adayların belirlenmesinde yöntemler, önseçim, aday yoklaması ve merkez yoklamasıdır. Önseçim ve aday yoklaması, öncelikli yöntemlerdir.

B. Yöntemlerin belirlenmesi:

Aday saptamada hangi seçim çevresinde hangi yöntemin uygulanacağına Parti Meclisi karar verir. Parti Meclisi, önseçim veya aday yoklaması yapılan bir seçim çevresindeki aday listesinde, merkez adaylığı için Siyasi Partiler Kanunu'ndaki ilkelere göre yeteri kadar sıra ayırabilir. Bir kişi iki dönem üst üste merkez adayı gösterilemez. Ancak bu kural, bir yıldan fazla olmamak kaydıyla son seçimin yapıldığı tarihi izleyen 1 Ekim günü başlayacak yasama yılı tamamlanmadan seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde uygulanmaz. *(16-17 Ocak 2016 tarihli 35. Olağan Kurultay kararıyla değişik)*

C. Yöntemlerin uygulanması: *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)*

1. Önseçim, partiye yazılı üyelerin katılımı ile yapılır.
2. Aday yoklaması partide belli görevlere seçilmiş olan delegelerin katılımı ile yapılır.
3. Merkez yoklamasında adaylar Parti Meclisince saptanır.
4. Önseçim veya aday yoklaması yargı yönetimi ve denetiminde yapılır.

5. Merkez yoklaması yöntemi uygulanarak belirlenecek adayların toplam sayısı, Genel Merkezce Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına sunulan Partinin gösterdiği milletvekili adaylarının yüzde on beşinden fazla olamaz. Partinin son genel seçimlerde yüzde ondan az oy aldığı seçim çevrelerinden gösterilen toplam milletvekili aday sayısı ile örgüt denetiminde sandık konulması suretiyle yapılacak eğilim yoklaması sonucu belirlenecek milletvekili aday sayısı bu orana göre hesaplanan milletvekili aday sayısına dahil değildir. Parti Meclisi bu yüzde on beş kotayı bir seçim çevresinin tümü için kullanabileceği gibi, Siyasi Partiler Kanununun 37'nci maddesinin ikinci fıkrasına göre göstereceği yüzde beş merkez adayları haricinde, önseçim, aday yoklaması veya eğilim yoklaması yaptığı seçim çevrelerinde sıralar ayırmak suretiyle de kullanabilir. Bir yıldan fazla olmamak kaydıyla son seçimin yapıldığı tarihi izleyen 1 Ekim günü başlayacak yasama yılı tamamlanmadan seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde Parti Meclisi bu yüzde on beş kotayla bağlı olmadan aday saptayabilir. **(16-17 Ocak 2016 tarihli 35. Olağan Kurultay kararıyla değişik)**
6. Önseçim veya aday yoklamasına katılanlar, merkez adaylığı için başvuramazlar.
7. Parti Meclisi, adayları belirlerken, kadınların, gençlerin ve engellilerin TBMM'de temsiline özen gösterir. **(5-6 Eylül 2014 tarihli 18. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**
8. Aday belirlenmesinde merkez yoklaması yapılmasına karar verilen yerlerde, eğilim yoklaması yöntemleri kullanılabilir. **(5-6 Eylül 2014 tarihli 18. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

D. Yönetmelikle düzenlenecek hususlar: (26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

Aday belirlemede uygulanacak yöntemlerle ilgili diğer hususlar ve aday yoklamasında oy kullanacakların nasıl belirleneceği yönetmelikle düzenlenir.

TBMM ÜYELİĞİ İÇİN ADAYLIĞA BAŞVURMA

Madde-59

Adaylık için başvuru tarihleri Parti Meclisi'nce saptanır ve açıklanır.

Adaylık başvuruları, Genel Merkez'deki ilgili birime yapılır.

Adaylık başvuruları ile ilgili hususlar yönetmelikle belirlenir.

TBMM ÜYELİĞİ İÇİN ADAYLIK ÖN KOŞULLARI VE İNCELEME

Madde-60

TBMM üyeliğine aday olmak üzere önseçim, aday yoklaması ve merkez yoklaması için başvuranlar açısından Merkez Yönetim Kurulu'nca ön inceleme yapılır ve Parti Meclisi'nin onayına sunulur. (26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

Adaylık başvurusu yapan parti üyeleri için inceleme, yasal nitelikler açısından yapılır.

Parti üyesi olmayanların adaylık başvuruları, ilgili il ve ilçe yönetim kurullarının görüşleri de alınarak incelenir.

Parti üyesi olmayanlardan, Parti Meclisi'nce önseçime, aday yoklamasına veya merkez yoklamasına katılmaları uygun

bulunanlar ile merkez kontenjanından aday gösterilenler, Tüzüğün 12. maddesi uyarınca Merkez Yönetim Kurulunca üyeliğe kabul edilir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Yasalar nedeniyle partiye yazılma olanağı bulunmayan kimselerden adaylığa başvuruların, parti üyesi olmaksızın, önseçime, aday yoklamasına ve merkez yoklamasına katılabilmeleri Parti Meclisi'nin kararına bağlıdır.

YEREL SEÇİMLERDE ADAYLARIN BELİRLENMESİ

Madde -61

Belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği ve il genel meclisi üyeliği seçimlerinde, parti adaylarının belirlenmesine ilişkin hususlar yönetmelikle belirlenir.

Yerel seçimlerde, merkezden aday gösterme yetkisi, Parti Meclisi'nindir. Parti Meclisi bu yetkisini ilçe seçimleri için il yönetim kurullarına, belde seçimleri için ilçe yönetim kurullarına devredebilir. Bu halde yetkili kurullar seçimin yapıldığı çevredeki örgüt birimine danışır.

(24 Ekim 2003 günlü Kurultay kararıyla değişik) Yerel seçimlerde görev yaptıkları yerde, aday adayı olmak isteyen il ve ilçe başkanları ile yönetim kurulları üyelerini belirlenen seçim takvimine göre, milletvekili seçimi veya yerel yönetimler seçimi için, parti yöneticileri ile kamu görevlilerinin istifa etmeleri gereken süre kadar önce, görevlerinden istifa etmeleri zorunludur.

CİNSİYET KOTASI

MADDE–61a (26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da kabul edilen madde)

Partinin katıldığı milletvekili genel seçimlerinde merkez yoklaması yoluyla belirlenecek adayların saptanmasında, Parti Meclisi seçiminde, il, ilçe, belde yönetim organlarının seçiminde, il genel meclisi ve belediye meclisi üyelikleri için adayların saptanmasında, kongre ve kurultay delegesi seçimlerinde en az yüzde otuz üç (33) cinsiyet kotası uygulanır.

Seçimlerde kongre veya kurultay üye tam sayısının beşte birinden az oy alanlar, asıl ya da yedek üyeliğe seçilmiş sayılmazlar.

Her iki cinsiyetten yeter sayıda aday çıkmazsa, katılan adaylarla seçim yapılır.

GENÇLİK KOLLARI KOTASI

MADDE – 61b (26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da kabul edilen madde)

Partinin katıldığı milletvekili genel seçimlerinde merkez yoklaması yoluyla belirlenecek adayların tesbitinde, parti meclisi seçiminde, il, ilçe, belde yönetim organlarının seçiminde, il genel meclisi ve belediye meclisi üyelikleri için adayların tesbitinde, kongre ve kurultay delegesi seçimlerinde, adaylık tarihi itibarıyla gençlik kolları üyesi olanları kapsayacak şekilde en az yüzde on gençlik kotası uygulanır.

Bu özelliklerde (cinsiyet kotasına ve gençlik kotası kapsamına giren) yeter sayıda aday çıkmazsa, katılan adaylarla seçim yapılır.

Hem cinsiyet hem gençlik kotalarının özelliklerine sahip bir aday her iki kotadan düşölür.

Seçimlerde kongre veya kurultay üye tam sayısının beşte birinden az oy alanlar, asıl ya da yedek üyeliğe seçilmiş sayılmazlar.

ADAY BELİRLEME YÖNETMELİĞİ

Madde-62

TBMM üyeliğı ve yerel yönetimler için aday belirlemeye ilişkin hususlar ayrı ayrı yönetmeliklerle düzenlenir.

ALTINCI BÖLÜM

PARTİ GRUPLARI (Madde 63-66)

TBMM PARTİ GRUBU

Madde-63

TBMM'de partili milletvekilleri "Millet Meclisi Grubu"nu oluştururlar.

Parti Grubu, Partinin programını ve seçim bildirgesini, kurultay kararları ve Parti Meclisince saptanan politika doğrultusunda gerçekleştirmek için gerekli yasama girişimlerini, Tüzük ve iç yönetmelik kuralları çerçevesinde, kendi kararları ile yürütür.

TBMM GRUBUNUN YÖNETİM İLKELERİ

Madde-64

Genel Başkan, TBMM Parti Grubunun ve Grup Yönetim Kurulunun başkanıdır.

TBMM Grubu iki yılda bir, iki yıl için üç Başkanvekili seçer. Grup Yönetim Kurulunun kaç kişiden oluşacağı iç yönetmeliğinde belirlenir. **(21.12.2008 tarihli 14. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Grup Başkanvekilleri, grubun yasama çalışmalarının yürütülmesinde Genel Başkanın yardımcısıdır ve görevlendirildiği konularda vekilidirler.

Grubun doğal sözcüsü Genel Başkan'dır. Genel Başkan belli konular için sözcü görevlendirebilir. Genel Başkan bulunmadığında Grup Başkanvekilleri de sözcüdürler. Grup Yönetim Kurulu ve ivedi durumlarda Grup Başkanvekilleri de belli konular için sözcü seçebilirler.

Yasama girişimlerinin düzenli biçimde yürütülmesi ve Meclis çalışmalarında ve disiplinin sağlanması, Grup Yönetim Kurulu'nun görevidir.

Meclis araştirması ve genel görüşme önermeleri, yasa önerileri; Grup Yönetim Kurulunca veya iç yönetmeliğe göre grupça uygun bulunmadan Meclise sunulamaz ve basına açıklanamaz.

Genel Başkan tarafından görevlendirilen Merkez Yönetim Kurulu Üyeleri, Grup Yönetim Kurulu toplantılarına katılabilirler, oy kullanamazlar. **(21.12.2008 tarihli 14. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

TBMM Grubu'nun çalışmalarını "TBMM Grup İç Yönetmeliği" ile düzenlenir. Önemli dış temsil görevleri için Grup üyelerinin seçiminde yasaların ve görevin gerektirdiği niteliklere uygunluğun nasıl sağlanacağı da yönetmelikle gösterilir.

TBMM GRUBU ÜYELERİNİN GÖREVLERİ

Madde-65

Parti TBMM üyeleri;

a. Yasama çalışmalarında Partinin ilkelerine, Tüzük ve Programına, Seçim Bildirgesine, Kurultay kararlarına, Parti Meclisince alınan kararlara ve saptanan siyasal doğrultuya, Grup Genel Kurulu ile Grup Yönetim Kurulu kararlarına uymakla, bunları destekleyip uygulamakla yükümlüdürler.

Grup toplantısına ve karara katılmamış olmak, alınan kararlara uyma yükümlülüğünü kaldırmaz.

b. Geçerli özürleri bulunmadıkça Meclis Genel Kuruluna, komisyonlara ve grup toplantılarına katılırlar. Bu toplantıların her birine özürsüz olarak üst üste üç kez katılmayan üyeye, Grup Yönetim Kurulunca yazılı uyarı yapılır ve bu uyarı gerektiğinde seçim çevresine duyurulmak üzere Yönetim Kurulu'na bildirilir.

c. Yasama Meclisi komisyonlarında görev alan partili üyeler, bir grup oluştururlar ve aralarından birini başkan seçerler.

Grup Yönetim Kurulu, komisyon gruplarının çalışmalarını bu başkan aracılığı ile izler ve düzenler.

d. TBMM üyelerinin grup ödentilerinin miktarı ve böylece sağlanan gelirin,

Grup ve Genel Merkez çalışmaları için hangi oranda paylaşılacağı, TBMM Grubunca karara bağlanır.

BELEDİYE VE İL GENEL MECLİS GRUPLARI

Madde-66

Belediye ve il genel meclislerindeki partili üyeler bir grup oluştururlar. Partili belediye başkanı, Belediye meclisindeki parti grubunun doğal üyesidir.

İl başkanı, il genel meclisi, büyükşehir veya il belediye meclisi parti gruplarının, ilçe başkanı da, ilçe çevresindeki belediye meclisi parti gruplarının başkanıdır. Bunların oy hakları vardır.

(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)

Merkez ilçe başkanları, il belediye meclisi parti gruplarına üye olarak katılırlar ve oy kullanırlar. Grup başkan yardımcısı olarak görev yaparlar.

Grup üyeleri, partinin ilkelerine, Tüzük ve Programına, seçim bildirgesine, Kurultayın ve kendi kongreleri ile grupların kararlarına uymakla yükümlüdürler. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Belediye başkanlarının yürütmeye ilgili yasal görevleri konusunda bağlayıcı grup kararı alınamaz. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Partili belediye başkanları ile belediye ve il genel meclisi üyelerinin grup aidatları ve böylece sağlanan gelirin grup ve parti çalışmaları için hangi oranda paylaşılacağı, ilgili il ya da ilçe yönetim kurulu ile grup yönetim kurulunun yapacağı ortak toplantıda karara bağlanır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

YEDİNCİ BÖLÜM

DİSİPLİN İŞLEMLERİ (Madde 67-76)

DİSİPLİN KURULLARININ GÖREVLERİ

Madde-67

Parti suçlarını cezalandırma görevi ve yetkisi disiplin kurullarınıdır.

Parti suçlarının yargı organlarının görev alanına girmesi, disiplin kurullarının görev yapmasına engel olmaz.

YETKİ

Madde-68 (01.07.2001 günlü Kurultay kararı ile değişik)

- A. Parti Meclisi üyelerinin, Yüksek Disiplin Kurulu Başkan ve üyelerinin, TBMM üyelerinin, partili büyükşehir belediye başkanlarının parti suçu oluşturan eylemleri Parti Meclisi'nin istemi üzerine Yüksek Disiplin Kurulu'nca,
- B. İl başkanları, il yönetim kurulu üyeleri ile il disiplin kurulu başkan ve üyeleri ile il ve ilçe belediye başkanlarının parti suçu oluşturan eylemleri hakkında Merkez Yönetim Kurulu'nun istemi üzerine Yüksek Disiplin Kurulu'nca,
- C. Öteki üyelerin ve görevlilerin parti suçu oluşturan eylemleri hakkında il yönetim kurulunun istemi üzerine il disiplin kurulunca,
- D. Partili TBMM üyelerinin grup disiplinine, iç yönetmeliğe, bağlayıcı grup kararlarına aykırı, ya da grup onuruyla bağdaşmayan eylem ve davranışlarından doğan parti suçları ile birbirleriyle olan anlaşmazlıkları Grup Yönetim Kurulu'nun istemi üzerine Grup Disiplin Kurulu'nca karara bağlanır.
- E. İvedi durumlarda Merkez Yönetim Kurulu, il yönetim kurullarının önlemleri olarak görevden derhal uzaklaştırma

yetkilerini de kullanarak bir üyeyi disiplin kuruluna sevk edebilir.

- F. Kesin çıkarma ve geçici çıkarma istemi ile disiplin kuruluna gönderen organ gerekli görürse önlem niteliğinde olmak üzere üyeyi görevden uzaklaştırabilir. Bu durumda dosya beş gün içinde görevli disiplin kuruluna gönderilir ve bu süre içinde karar ilgiliye tebliğ edilir.

Önlem niteliğinde görevden uzaklaştırılanlar, önlemin kaldırılması istemi ile görevli disiplin kuruluna tebliğ tarihinden itibaren üç gün içinde başvurabilir. Bu istem yedi gün içinde karara bağlanır.

İl Disiplin Kurullarının tedbirle (önlemlerle) ilgili kararlarına karşı Yüksek Disiplin Kurulu'na üç gün içinde itiraz edilebilir. Disiplin kurulları tedbire (önleme) itirazla ilgili başvuruları kendilerine ulaştığı tarihten itibaren yedi gün içinde karara bağlarlar. Haklarında tedbir (önlem) kararı olan üyeler, parti içi seçme ve seçilme haklarını kullanamazlar. **(19.11.2005 tarihli Kurultay kararı ile eklenen fıkra.)**

DİSİPLİN KURULLARI

Madde-69

A. Yüksek Disiplin Kurulu

Kurultayca seçilen (15) asıl ve (8) yedek üyeden oluşur. Asıl üyelerin en az dördünün, yedek üyelerin en az ikisinin hukukçu olması gerekir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

B. İl Disiplin Kurulu

İl kongresince seçilen (9) asıl ve (5) yedek üyeden oluşur.

C. TBMM Grup Disiplin Kurulu

Grup Genel kurulunca seçilen ve sayıları Grup İç Yönetmeliğinde belirlenen üyelere olur.

Disiplin Kurulu üyeliğine aday olmak ve seçilebilmek için, disiplin cezası almamış olmak gerekir.

Mazeretsiz olarak üst üste üç olağan toplantıya katılmayan üyenin üyeliği düşer. Üyeliğin düştüğünü tesbit eden kurul kararına karşı İl Disiplin Kurulu üyeleri Yüksek Disiplin Kurulu'na, Yüksek Disiplin Kurulu ve Grup Disiplin Kurulu üyeleri Parti Meclisine beş (5) gün içinde itiraz edebilirler. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

PARTİ SUÇLARI

Madde-70

Aşağıda yazılı olan tutum, davranış ve eylemler ile bunların yapılmasını desteklemek, kolaylaştırmak ve övmek parti suçudur. **(19.11.2005 tarihli Kurultay kararı ile değişik)**

A. Kesin Çıkarma Cezası Gerektiren Parti Suçları

- a. Programa ve Tüzük kurallarına, kurultay ve yetkili organ kararlarına aykırı davranmak,
- b. Partide aldıkları görev ve sorumlulukla ve üyelikle bağdaşmayan tutum ve davranışlarda bulunmak,
- c. Parti kayıt ve defterlerini saklamak, görevi devir sırasında bunları teslim etmemek,
- d. Parti doğrultusuna ve temel ilkelere aykırı siyasal çalışmalara ve eylemlere katkıda bulunmak,

- e. Parti adaylarına karşı veya başka parti adaylarından yana açık veya gizli çalışmak,
- f. Kurultay, kongre, grup ve meclis işlemlerinin, seçim çalışmalarının yasa, tüzük ve yönetmelik kurallarına uygun olmasını engellemek, bozmak, bozdukmak amacı ile yetkili organlara ve kişilere karşı Tüzüğe uygun itirazlar dışında her türlü engelleyici davranışta bulunmak,
- g. Partiye üye yazımı ve temsille ilgili kuralları çiğnemek, parti içi seçimlere hile karıştırmak,
- h. Parti çalışmalarında, özellikle kurultay ve kongrelerde üyelere ve görevlilere eylemli saldırıda bulunmak, çalışmayı engellemek veya önlemek.

B. Geçici Çıkarma Cezası Verilecek Parti Suçları

- a. Gerçeğe aykırı olarak Partide kendisine belli görevler verilmiş gibi davranmak ve çalışmak,
- b. Parti içinde ayrılık gözetmek ve ayrımcılık yapmak,
- c. Gizli yapılması kararlaştırılan toplantılardaki konuşmaları açıklamak,
- d. Parti çalışmalarında üyelere sözlü ya da eylemli saldırıda bulunmak, Parti düzenini bozmak, çalışmalarını aksatmak,
- e. A bendinin (e), (f), (g) ve (h) alt bendlerinde belirtilen parti suçlarının özel koşullar nedeniyle hafif sayılacak durumlarında suç sayılan eylemi işleyeninin etkin pişmanlık göstermesi halinde görevli disiplin kurulunun takdiri ile geçici çıkarma cezası verilebilir.

C. Kınama Cezası Verilecek Parti Suçları

- a. Parti yararlarını zedeleyici yayın ve propaganda yapmak,

- b. Parti görevlilerini küçültücü sözler söylemek, Parti çalışmalarını zorlaştırıcı eylem ve davranışlarda bulunmak,
- c. Partili üyeler ve yöneticiler hakkında bilerek ve isteyerek aslı olmayan söylentiler çıkarmak, bunları yaymak,
- d. Geçerli özrü olmaksızın seçimlerde oy kullanmamak,
- e. B bendinin (a), (b), (c) alt bendlerinde belirtilen parti suçlarının özel koşullar nedeniyle hafif sayılacak durumlarında ve parti suçu sayılan eylemi işleyeninin etkin pişmanlık göstermesi halinde görevli disiplin kurulunun kararı ile kınama cezası verilebilir.

D. Uyarma Cezası Verilecek Parti Suçları

- a. Partililerin kişilikleri ile uğraşmak, parti üyeleri hakkında küçük düşürücü sözler söylemek, sövmek,
- b. Parti binalarına ve mallarına zarar vermek,
- c. C bendinin (a) ve (b) alt bendlerinde belirtilen parti suçlarının özel koşullar nedeniyle hafif sayılacak durumlarında ve suç sayılacak eylemi işleyeninin etkin pişmanlık göstermesi halinde görevli disiplin kurulunun takdiri ile uyarma cezası verilebilir.

DİSİPLİN CEZALARI

Madde-71

Disiplin cezaları “uyarma”, “kınama”, “geçici çıkarma” ve “kesin çıkarma”dır.

Uyarma, yazılı olarak dikkat çekmektir.

Kınama, yazılı olarak kusur bildirmektir.

Geçici çıkarma, üyenin Partiden bir yıldan iki yıla kadar ilişkisinin kesilmesidir.

Kesin çıkarma, üyenin süresiz olarak parti ile ilişkisinin kesilmesidir.

Kınama cezası alanlar bir (1) yıl süre ile parti organlarına seçilemezler, seçilmiş iseler görevden alınır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Geçici çıkarma cezası alanlar, bu süre içinde parti üyelerine tanınan hakları kullanamazlar ve cezalarının tamamlanmasından itibaren altı (6) ay süre ile parti organlarına seçilemezler. Geçici çıkarma cezasının uygulanması sırasında kişinin, Parti Programına, Tüzüğüne ve yetkili organların bağlayıcı kararlarına uyma yükümlülüğü devam eder. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Kınama ve geçici çıkarma cezaları, cezayı veren kurul tarafından, üyenin yazılı bulunduğu il ve ilçe başkanlıklarına bildirilir ve ilgilinin cezası, defterlere ve çizelgelere işlenir. Ayrıca üye kütüğüne işlenmek üzere Genel Sekreterliğe verilir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Kesin çıkarma cezası alanların adları defterlerden ve üye kütüğünden silinir, kimlikleri Genel Sekreterlikçe bütün örgüte duyurulur.

Disiplin kurulları; cezaların yürürlük tarihlerini, önlemliler için önlemin alındığı tarih; önlemliler olmayanlar için kararın kesinleşme tarihini kararlarında belirtirler.

Üyeler hakkında disiplin cezası isteminde bulunan organ, suçlama konusu fiili, bu fiilin hukuki nitelendirmesini ve

istediği cezayı açık olarak belirtir. Disiplin kurulu, yetkili makam tarafından isnad edilen fiille bağlıdır; ancak hukuki nitelendirmeye ve talep edilen cezayla bağlı değildir. Kovuşturma sonunda kanıtlara göre karar verilir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanıst Kurultay kararıyla değişik)**

Disiplin cezası alanlardan, aynı parti suşunu yineleyenlere, bir üst ceza verilir.

KARARLAR VE İTİRAZ

Madde-72

Kendilerine gönderilen dosyaları il disiplin kurulları (2) ay, Yüksek Disiplin Kurulu (4) ay içinde karara bağlarlar. **(19.11.2005 tarihli Kurultay kararı ile değişik).**

Bu süre içinde sonuçlandırılmayan işler için gerekçesi gösterilerek Parti Meclisi'nden ek süre isteyebilirler. Verilecek ek süre bir aydan uzun olamaz.

Yüksek Disiplin Kurulu ve Grup Disiplin Kurulu kararları kesindir.

İl Disiplin Kurulu kararlarına karşı il yönetim kurulu ve ilgilisi (10) gün içinde Yüksek disiplin Kurulu'na gerekçeli olarak itiraz edebilirler.

Yüksek Disiplin Kurulu erteleme kararı vermemişse, itiraz il disiplin kurulu kararının uygulanmasına engel olamaz.

Parti organlarının kararlarına karşı yasalara ve Tzge uygun itiraz hakkı sınırlanamaz ve itiraz suç sayılmaz.

DİSİPLİN KURULLARINA İLİŞKİN ORTAK İLKELER VE KURALLAR

Madde-73

- a. Siyasi Partiler Kanunu'nun 102. maddesinin 2. bendi uyarınca, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Partiden kesin olarak çıkarılmasını istediği üye, Merkez Yönetim Kurulunca gecikmeksizin Yüksek Disiplin Kurulu'na gönderilir. Yüksek Disiplin Kurulu, gecikmeksizin toplanarak, konuyu öncelikle görüşür ve (7) gün içinde karar bağlar, ilgili üye, kurulun konuyu ele aldığı ilk toplantıda, yazılı veya sözlü olarak savunma yapabilir. *(19.11.2005 tarihli Kurultay kararı ile değişik)*
- b. Seçimler sırasında veya yayın yolu ile ya da açık toplantılarda işlenen parti suçlarını kovuşturulmasında, inceleme süreleri yönetmelikle kısıtlanabilir.
- c. Disiplin Kurulları, üye tam sayısının en az üçte iki çoğunluğu ile toplanır ve katılanların çoğunluğu ile karar verir. Disiplin Kurulları incelemeleri, belgeler üzerinde yapabilecekleri gibi tanık da dinleyebilirler. *(19.11.2005 tarihli kurultay kararı ile değişik)*
- d. Yetkili disiplin kuruluna, işlendiği tarihten başlayarak iki yıl içinde gönderilmeyen parti suçları için kovuşturma yapılamaz.
- e. Kesinleşen disiplin kurulu kararları, Merkez Yönetim Kurulu ile ilgili yönetim kurullarınca, olduğu gibi ve süresince uygulanır.
- f. Disiplin kurulu üyeleri ile Parti arasında bir hizmet bağı kurulamaz; kendilerine, Partiden hiç bir gelir sağlanamaz.
- g. Özürsüz olarak üst üste üç olağan toplantıya gelmeyen üye, kurul kararı ile görevden ayrılmış sayılır.

- h. Kurultayda ve kongrelerde disiplin kurullarına gönderme işlemleri ile disiplin kurullarının kararları üzerinde görüşme yapılamaz, karar alınamaz.
- i. Disiplin kovuşturması işlemlerinde, üyenin Parti Kütüğünde yazılı adreslerine yapılan bildirimler, geçerli ve yeterlidir.
- j. Örgüt ve yönetim birimleri, disiplin kurullarının incelemelerini kolaylaştırmak ve isteklerini sürelerinde yanıtlamak zorundadırlar.

ÜYELİKLERDE BOŞALMA

Madde-74

Disiplin kurullarında, kendi isteği ile görevden ayrılma ya da başka nedenlerle boşalma olursa, yedekler sıra ile çağrılır. Yüksek Disiplin Kurulu ve Grup Disiplin Kurulu için Genel Başkan, İl Disiplin Kurulu için İl Başkanı yedekleri göreve çağrılır.

Yedeklerin çağrılmasından sonra üye sayısı toplanma yeter sayısının altına düşerse veya bir gün içinde üye tamsayısının yarısından fazlası boşalırsa kurul yedekleriyle birlikte düşmüş sayılır. Kurultay veya kongreye kadar görev yapmak üzere yeni Yüksek Disiplin Kurulu ya da yeni İl Disiplin Kurulu Parti Meclisi'nce seçilir. **(21.12.2008 tarihli 14. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Grup Disiplin Kurulu için yeni seçim TBMM Grubunca yapılır.

BAĞIŞLAMA

Madde-75

Kesinleşen cezaları bağışlama yetkisi Parti Meclisi'nindir.

Parti Meclisi Bağışlama yetkisini ceza alanın yazılı isteği üzerine ve disiplin kuruluna gönderen örgüt yönetim biriminin görüşünü alarak kullanır.

Merkez Yönetim Kurulu bağışlama isteyenin yazılı başvurusu üzerine, isteği disiplin kuruluna gönderen örgüt yönetim biriminin görüşünü de alarak, disiplin dosyası ile birlikte Parti Meclisi'ne sunar.

Parti Meclisi kararını gizli oylama ile verir.

YÖNETMELİK

Madde-76 (01.07.2001 günlü Kurultay kararı ile değişik)

Disiplin işlerinde soruşturma ve kovuşturma yöntemleri ile ilgililerin ve disiplin kurullarına sevk edilen üyelerin savunma ve itiraz hakları kurullarda görev bölümü, kurulların toplanma, inceleme, çalışma ve karar alma esasları, süreler ve öteki işlemler Disiplin Yönetmeliği ile düzenlenir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

**GELİR KAYNAKLARI HARCAMALAR
VE HESAP İŞLERİ
(Madde 77-82)**

GELİR KAYNAKLARI

Madde-77

Partinin gelir kaynakları şunlardır:

- a. Parti üyelerinden alınan üyelik ödentisi,
- b. Partinin TBMM ve yerel yönetimler üyelerinden alınan grup ödentisi,
- c. Adaylık için başvuranlardan alınan adaylık ödentisi,
- d. Parti yayınlarının satış karşılıkları,
- e. Parti bayrağı, flaması, rozeti ve benzeri tanıtma malzemesi satışlarından sağlanan gelirler,
- f. Parti kimlik belgelerinden ve yenilenmesi nedeniyle alınan karşılıklar,
- g. Parti lokallerinin işletilmesinden sağlanan gelirler,
- h. Partice düzenlenen her türlü toplumsal girişim ve gösterilerden sağlanan gelirler,
- ı. Partinin malvarlığında sağlanan gelirler,
- i. Siyasi Partiler Yasası'nda belirlenen miktarı aşmayacak bağışlar,
- j. Siyasi Partiler Kanunu'nun 110. maddesi uyarınca partiye intikal edecek taşınır ve taşınmaz mallar ile doğmuş ve doğacak her türlü hak ve alacaklar.
- k. Yasaya göre devletçe sağlanan gelirler.

(g) ve (ı) bentlerinde yazılı olanlar dışındaki gelirler için vergi, resim ve harç ödenmez.

(g) bendinde yazılı parti lokallerinin işletilmesinden elde edilen gelirler, ticari nitelik taşımayan işletme çalışmaları sonucunda sağlanmışsa, bu gelirler için de vergi, resim ve harç ödenmez.

(ı) bendinde yazılı gelirlerden Partinin sahip olduğu ve ticari olarak işletilen basımevlerinin gelirleri ile taşınmaz mallardan sağlanan gelirler için vergi, resim ve harçlara ilişkin yasa hükümleri uygulanır.

Yukarıda yazılı gelirler, partinin hangi örgüt yönetim birimince veya görevlisince sağlanmış olursa olsun, parti tüzel kişiliğindedir.

Gelirler, partinin tüzel kişiliği adına ve makbuz karşılığında toplanır.

HARCAMALAR

Madde-78

Partinin yapacağı harcamalar, bağitlar ve girişeceği yükümlülükler, Genel Merkezde Parti tüzel kişiliği, illerde il yönetim kurulu, ilçelerde ilçe yönetim kurulu adına yapılır.

İl ve ilçe yönetim kurullarının Parti tüzel kişiliği adına bağit yapması ya da hüküm üstlenmesi Merkez Yönetim Kurulu'nun iznine bağlıdır. Önceden izin alınmadan girişilen bağit ve yükümlülüklerden dolayı Parti Tüzel Kişiliği sorumlu tutulamaz; Genel Başkan, genel başkan yardımcılara, genel sekretere ve Merkez Yönetim Kuruluna, Parti Meclisine veya Parti tüzel kişiliği'ne karşı kovuşturma yapılamaz. Bu durumlarda sorumluluk, bağiti yapan veya yükümlülük üstlenen kişiye ya da kişilere düşer.

Harcamaları, bütçeye uygun olarak, Genel Merkezde İdari ve Mali İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı, illerde ve ilçelerde sayman yapar. Bütçe dışı harcamalar, Merkez Yönetim Kurulu'nun ve ilgili yönetim kurullarının kararına bağlıdır. *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)*

YETKİ

Madde-79

Yükümlülüklere girişmek, bankalardan para çekmek, bir mal veya hak üzerinde tasarrufta bulunmak ya da bu konularda temsil yetkisi vermek için merkezde İdari ve Mali İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısıyla, Genel Sekreterin, il ve ilçelerde başkanla saymanın imzaları zorunludur. *(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)*

78. madde hükümleri saklıdır.

BÜTÇE

Madde-80

Genel Merkez'in bütçesi, Merkez Yönetim Kurulu'nca hazırlanır ve Parti Meclisi'nin onayı ile yürürlüğe girer.

İl ve ilçelerin bütçeleri, yönetim kurullarınca hazırlanır ve üst yönetim biriminin onayı ile yürürlüğe girer.

Örgüt yönetim birimlerinin oluşturduğu komisyonların ve çalışma gruplarının gelir ve giderleri, bağlı buldukları yönetim birimi bütçelerinde gösterilir.

Hazine yardımının yüzde kırkı (% 40) il ve ilçe örgütlerine gönderilir. Genel Merkezce il ve ilçelerin eğitim harcamaları

için Tüzüğe göre ayrılması gereken miktar, yukarıdaki orana göre belirlenen miktara dahildir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Hazine yardımının il ve ilçe örgütlerine dağıtımına, ödeme şekli ve zamanına ilişkin esaslar her dönemde Parti Meclisince belirlenir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

KESİN HESAP

Madde-81

Genel Merkez'in kesin hesabı Kurultayca, iller ve ilçeler örgütünün kesin hesapları kendi kongrelerinde incelenir ve karara bağlanır.

Kesin hesabın Kurultayca ve kongrelerce seçilecek bir komisyonda incelenmesi zorunludur.

HESAP YÖNETMELİĞİ

Madde-82

Parti hesapları bilanço esasına göre düzenlenir.

Parti gelirlerinin toplanmasında ve harcamalarda uygulanacak kurallar, bütçe ve kesin hesabın hazırlanması; gelir alındılarının ve tutulması zorunlu defterlerin biçimi, basımı ve dağıtımı, örgüt yönetim birimlerinin bu konudaki görevleri ve sorumlulukları, Siyasi Partiler Yasasının öngördüğü ilkelere ve kurallara uygun olarak düzenlenen "Hesap Yönetmeliği" ile belirlenir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

**EĞİTİM, PROGRAM, TÜZÜK VE
YÖNETMELİKLER
(Madde 83-85)**

PARTİ İÇİ EĞİTİM

Madde-83

Parti içi eğitim, partinin sağlıklı yapılanması, üyelerin niteliklerinin geliştirilmesi ve parti çalışmalarının kalite, yeterlilik ve etkinlik kazanması için gereklidir.

Tüzük ve Programdaki amaçlara ulaşılmasını, demokrasi kültürünün ve siyaset bilincinin gelişmesini sağlamak için bilgi ve üretkenlik temelinde üyeler ve yönetici kadrolar sürekli eğitilir. Bu eğitimden yararlanmak her Partilinin hakkıdır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Her üye temel siyasi eğitim programına katılır. Bu eğitimler ilçelerde muhtarlık çevresi gözetilerek il ve ilçe parti eğitimleri tarafından verilir. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Parti içi eğitime katılma ve eğitimden yararlanma, Partide yükselmenin temel koşuludur.

Parti içi eğitim, Genel Merkez, il ve ilçe düzeyinde programlanır. Eğitim konuları ve eğitim programları Genel Merkez tarafından saptanır. Gerek duyulduğunda il ve ilçelerdeki eğitim programları Genel Merkez tarafından görevlendirilen eğitimlerle desteklenebilir.

Parti bütçesinin en az yüzde onbeşi eğitim için ayrılır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Yerel ve genel seçimlerden önce, partinin seçim bildirgesi, seçim stratejileri ve sandık görevlilerinin yetki ve sorumlulukları konusunda il ve ilçe örgütlerinde kapsamlı eğitim programları düzenlenir. **(26.02.2012 tarihli kurultay kararı ile değişik)**

Parti içi eğitim programının içeriği, kapsamı, düzeyi, seçim döneminde yapılacak sandık görevlileri eğitiminin esasları yönetmelikle düzenlenir. **(26.02.2012 tarihli kurultay kararı ile değişik)**

BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ MERKEZİ

Madde-83a

(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da kabul edilen madde)

Bilgi ve İletişim Teknolojileri Merkezi, Partinin tüm faaliyetlerinde bilgi ve iletişim teknolojilerinden en verimli şekilde faydalanılmasından; bilişimle ilişkili her türlü çalışmanın planlanmasından ve uygulanmasından; donanım, yazılım, içerik, insan kaynağı ve alt yapı gereksinimlerinin belirlenmesinden; parti birimleri, kurumlar ve bireyler arasında çok yönlü elektronik iletişimin sağlanmasından, bilişim sistemlerinden kesintisiz ve güvenli bir biçimde yararlanılması ve bilgi güvenliğinin sağlanması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur.

Bilgi ve İletişim Teknolojileri Merkezinin işleyişine ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir.

PARTİ PROGRAMI İLE PARTİ TÜZÜĞÜ'NÜN ONAYLANMASI VE DEĞİŞTİRİLMESİ

(26.02.2012 tarihli kurultay kararı ile değişik)

Madde-84

Parti Programı ile Parti Tüzüğü'nde değişiklik yapma yetkisi Kurultayındır. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Değişiklik önerilerini, Genel Başkan, Parti Meclisi veya Kurultay üyelerinin yirmide birinin yazılı olarak vermesi gerekir.

Program ve Tüzük değişikliklerinde karar yeter sayısı Kurultay üye tamsayısının salt çoğunluğudur. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay kararıyla değişik)**

Tüzüğün 54 ncü ve 55 nci maddeleri hükümleri saklıdır.

YÖNETMELİKLERİN HAZIRLANMASI VE ONAYLANMASI

Madde-85

Tüzüğün öngördüğü ve Tüzük uygulamaları için gerekli olan yönetmelikler üç ay içinde hazırlanır.

Yürürlükte olan yönetmeliklerin, Tüzük hükümlerine uygun olarak değiştirilmesi de aynı süre içinde tamamlanır.

Kurultay Yönetmeliği, Parti Genel Merkezi'nce hazırlanır ve Kurultayca onaylanarak yürürlüğe girer.

TBMM Grupları İç Yönetmeliği, Grup Yönetim Kurulunca hazırlanır ve TBMM Grubu Genel Kurulu'nun onayı ile yürürlüğe girer.

Öteki yönetmelikler, Merkez Yönetim Kurulu'nca hazırlanır ve Parti Meclisi'nce onaylanarak yürürlüğe girer.

Disiplin Yönetmeliği, Yüksek Disiplin Kurulu ile TBMM Grup Disiplin Kurulu'nun görüşü alınarak hazırlanır.

Yönetmeliklerde değişiklik yapmaya ve yönetmelikleri yorumlamaya onaylanan organlar yetkilidir.

Yönetmeliklerde yürürlük tarihi belirtilir.

ONUNCU BÖLÜM

**ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER VE GEÇİCİ MADDELER
(Madde 86-87)**

PARTİNİN TÜZEL KİŞİLİĞİNE SON VERME

Madde-86

Partinin tüzeli kişiliğine, kurultay üye tam sayısının üçte iki çoğunluğunun kararı ile son verilebilir.

Bu durumda, parti mallarının bırakılacağı kurum ve kuruluşlar Kurultay kararında belirlenir.

GEÇİCİ MADDE (1)

Tüzük Hükümleri uyarınca ivedi olarak hazırlanacak Üye Yazım Yönetmeliği'nin yürürlüğe girmesinden sonra, en geç üç ay içinde, mevcut üyelerin yazımlarını ve durumlarını Üye Yazım Yönetmeliği'ne uygun hale getirmek amacıyla Parti Meclisi'nin hazırlayacağı geçici yönetmeliğe göre işlem yapılır.

GEÇİCİ MADDE (2)

Tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihte, henüz örgütlenmesini tamamlayamamış ilçelerde; örgütlenmeyi kolaylaştırmak ve tamamlamak amacıyla; Tüzüğün 13'üncü maddesinin Merkez Yönetim Kurulu'na verdiği yetki; örgütlenmenin tamamlanmadığı yerlerle sınırlı olmak üzere, üç aylık bir dönem için, il meclislerine devredilebilir.

GEÇİCİ MADDE (3)

Yürürlükten kaldırılan tüzük hükümleri uyarınca, kongrelerince seçilmiş bulunan il ve ilçe denetçilerinin görevleri, bu Tüzüğün yürürlüğe girmesi ile birlikte sona erer.

GEÇİCİ MADDE (4)

11 Eylül 1980 tarihinde CHP üyesi olduğu geçerli kayıt ve belgelerle saptananlardan ve Partiye üye yazılmasında yasal ve tüzüksel sakınca bulunmayanlardan, 9 Eylül 1993 tarihine kadar, kayıtlı bulunduğu ilçe başkanlığına başvuranların doğrudan asil üye yazılmalarına Merkez Yönetim Kurulu karar verir.

Merkez Yönetim Kurulu, bu yetkisini gerekli gördüğü hallerde il meclislerine devredebilir.

Bu suretle asıl üyeliğe yazılanların başvurma belgeleri Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'na ve ilgili il ve ilçe başkanlıklarına gönderilir.

GEÇİCİ MADDE (5)

1992-93 kongreler döneminde seçilen il ve ilçe meclisleri için yedek üye seçilmemiş olan yerlerde boşalma olması halinde, kongrece seçilmiş meclis üyelerinin sayısı yarıya ininceye kadar, ilgili meclisin üye tam sayısının çoğunluğunun kararı ile, boşalan üyeliklere atama yapılabilir.

GEÇİCİ MADDE (6)

30 Ocak 1994 tarihine kadar, üyelik için başvuranlar ve başvuracak olanlar bir defaya mahsus olmak üzere Tüzüğün 9. maddesindeki süreye bırakılmaksızın ilçenin önerisi ve ilin onayı ile asil üye olur.

Usule göre yapılan itirazlar Merkez Yönetim Kurulu'nca kesin karara bağlanır.

GEÇİCİ MADDE (7)

- A. CHP Parti Meclisi; Türk Ceza Kanunu'nun suç saydığı filler ile Siyasi Partiler Kanununun ve CHP Tüzüğüne göre üyenin kaydının silinmesini gerektiren hallerin dışında kalan eylemler için verilmiş kesinleşmiş disiplin cezaları ile ilgili olarak bağışlama yetkisini kullanmaya karar vermiştir. 31 Ekim 1999 tarihinden itibaren üç ay içinde ilgili kişilerin Genel Sekreterliğe başvurmaları halinde Tüzüğün 75'inci maddesine göre işlem yapılacaktır.
- B. 9 Eylül 1999 tarihine kadar işlenmiş yukarıda yazılı filler hakkında, disiplin soruşturması başlatılmaması, başlatılmış olup henüz karara bağlanmamış olan dosyaların kaldırılması ile ilgili olarak İl Disiplin Kurulları ve Yüksek Disiplin Kurulu'na 15 gün içinde karar vermek üzere yetki verilmiştir.

(10 Kasım 1999 tarihli Kurultay kararıyla değişik)

GEÇİCİ MADDE (8)

Üye Kayıt Yenileme Yönetmeliğine göre üyelik kaydını yenilemeyen her kademedeki yöneticilerin ve disiplin kurulu üyelerinin görevleri, delegelerin ise seçme ve seçilme hakkı; durumun kendilerine yazılı olarak bildirilmesinden itibaren 10 gün içinde üye kayıt yenileme işlemlerini tamamladıkları takdirde sona erer.

İl başkanları ve il disiplin kurulu başkanlarına Genel Sekreter, İl disiplin kurulu üyelerine il başkanının yazısı üzerine il disiplin kurulu başkanı, il meclisleri ve ilçe başkanlarına il başkanları, ilçe meclis üyelerine ilçe başkanları, delegelere ise ilgili örgüt yönetim birimi başkanı durumu yazılı olarak ilgililere bildirirler.

(28 Aralık 1999 tarihli Kurultay kararıyla değişik)

GEÇİCİ MADDE (9)

Bu tüzük değişiklik tasarısının, çerçeve 8. madde ile değiştirilen tüzüğün 55. maddesinin 14. fıkrası, kabul edildiği kurultayda seçimler maddesine geçilmeden önce, diğer maddeler ise Kurultayda kabulünden itibaren yürürlüğe girer. **(24 Ekim 2003 günlü Kurultay kararıyla eklenmiştir)**

GEÇİCİ MADDE (10)

31. Olağan Kurultayda yapılan Tüzük değişiklikleri aynı kurultayın organ seçimlerinde uygulanır. **(19.11.2005 tarihli 31. Olağan Kurultayda kabul edilmiştir.)**

EK GEÇİCİ MADDE 1- Bütünleşme + katılma kararının alındığı 18 Şubat 1995 tarihli Olağanüstü Kurultaydan başlayarak en geç üç ay içinde, örgütlerin oluşturulması, üyelerin aktarılması ve kongre döneminin başlamasına dönük hazırlıklar sonuçlandırılıp, hemen kongreler ve Kurultay takvimi başlatılacak ve en geç 31 Ağustos 1995 tarihinde Olağan Kurultay yapılacaktır.

Bu dönem “Bütünleşme Süreci” olarak anılmaktadır.

EK GEÇİCİ MADDE 2- Bütünleşme süreci döneminde, Parti Meclisi (120) üyeden oluşacaktır. Bu sayının altmışı, Partinin olağan kurultayında seçilen asıl üyeler ile boşalma halinde göreve çağrılmış ve çağrılacak yedeklerden oluşur. Geri kalan altmış üye ise, katılma kararı veren Partinin, olağan kurultayında seçilmiş asıl üyeler ile yedek üyelerin, altmışa tamamlanması ile oluşacaktır.

Katılma kararı alan Partinin bu altmış üyesi, Kurultayda tek listeye seçilir.

Bu seçimlerde Tüzüğün 55. maddesinin onbirinci fıkrası uygulanmaz. Seçimler Tüzüğün 48. maddesinin (j) bendinin dördüncü fıkrasında belirtilen blok liste usulüyle yapılır.

Ayrılma veya başkaca nedenle boşalma halinde, eksikler, aynı Partinin, seçilmiş yedek üyelerinden tamamlanır. Bu yolla çağrılacak yedek üye kalmaması halinde kurul, eksilen sayısıyla göreve devam eder.

EK GEÇİCİ MADDE 3- Bütünleşme süreci döneminde, Yüksek Disiplin Kurulu (30) üyeden oluşacaktır.

Bu üyelerden (15)'i, Partinin olağan kurultayında seçilen asıl üyelerden, boşalma halinde göreve çağrılacak yedek üyelerden tamamlanarak oluşturulur.

Geri kalan (15) üye ise, katılma kararı veren Partinin, olağan kurultayında seçilmiş asıl üyeler ile yedek üyelerden (15)'e tamamlanır.

Katılma kararı alan Partinin, bu onbeş üyesi, kurultayda tek listeye seçilir.

Bu seçimde ek geçici madde 2'nin ikinci fıkrasında belirtilen şekilde blok liste usulü ile yapılır.

Ayrılma veya başkaca nedenle boşalma halinde, eksikler aynı Partinin seçilmiş yedek üyelerinden tamamlanır. Bu yolla çağrılacak yedek üye kalmaması halinde kurul, eksilen sayısıyla göreve devam eder.

EK GEÇİCİ MADDE 4- Bütünleşme süreci döneminde Merkez Yönetim Kurulu (40) üyeden oluşacaktır.

Bu (40) üyeden, (20)'si, Parti Meclisi'nce seçilmiş olup halen görev yapan üyelerdir. Geri kalan (20) üye, katılma kararı veren Partinin, son olağanüstü kurultayında seçilmiş olan Parti Meclisi'nce, Merkez Yönetim Kurulu üyeliğine seçilmiş olanlar ile yine aynı Parti Meclisince seçilerek (20)'ye tamamlanmak üzere belirlenecek üyelerden oluşur.

EK GEÇİCİ MADDE 5- Partinin Genel Başkanlık Kurulu, icra organı olarak görev yapmak üzere, Tüzüğü'nün ilgili maddesine göre ve iki partiden eşit sayıda seçilmiş üyelerden oluşur.

Kurul, Genel Başkanın başkanlığında Genel Başkan Yardımcıları, Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcıları ile Genel Sayman'dan kurulur.

EK GEÇİCİ MADDE 6- Bütünleşme sürecinde Partinin il, ilçe ve belde örgütleri, ilke olarak eşitlik temelinde (katılan parti ile) mevcut yönetimlerden oluşturularak MYK'ca atanır. MYK, gerekli gördüğü durumlarda, eşitlik ilkesini gözeterek, doğrudan atama yoluyla kurul görevlendirebilir. Örgüt yönetim birimlerinin üye sayıları, bu süreçte, yönetim kurulu üye sayısı fazla olan Partinin Tüzüğü'nde belirtilen sayıların en çok iki katını aşmayacak biçimde MYK'ca saptanır.

Bu yöntemle belirlenen sayı için eksik kalan üyeler, katılan Partinin kongresince seçilen il, ilçe ve belde yönetim kurulu asıl üyeleri ile yedek üyelerinden tamamlanır. Yedek üyelerin yetmediği durumlarda, o partinin üyelerinden MYK'ca seçilen üyelerle tamamlanır ve atanır.

Birleşme gününde, sadece bir partinin örgütü bulunan yerlerde, o yerin örgüt kurulunun eksik üyeleri, eşitlik esası gözetilerek, MYK tarafından tamamlanarak atanır.

Eşit sayılarla oluşturulan kurulların başkanlarının, kurulca, kendi içinden veya partililer arasından, seçimle belirlenmesi esastır.

Bu kurulların görev bölümü ve işleyişinde Parti Tüzüğü uygulanır.

İl, İlçe ve Belde Meclislerinin çalışma esasları MYK'ca belirlenir.

Yönetimlerde ve organlarda, bu yöntemle ve eşitlik esasına göre oluşturulan il, ilçe ve belde örgütleri, olağan kongreleri yapılarak, yeni il, ilçe meclislerinin seçimine kadar görev yapacaklardır.

EK GEÇİCİ MADDE 7- Katılma kararı veren Partinin Genel Merkezi'nde bulunan, en son 31 Aralık 1994 günü Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmiş üye listelerinde yazılı üyeleri, olağanüstü kurultayın katılmayı kabul kararı ile katılan partinin üyesi olurlar. Bu listeler, katılma kararı veren partinin diğer belgeleri ile birlikte Parti Genel Sekreterliği'ne teslim edilir. Listelerde yazılı üyeler, Parti Genel Sekreterliği'nce, ilgili ilçe başkanlıklarına gönderilir. Bu listelerde yazılı üyeler, bu Tüzüğün 8/1 maddesinde yazıldığı gibi sandık çevresine göre ayrılırlar ve üye listelerine yazılırlar.

Oy kullandığı sandık saptanamamış olanlara mektup veya ilan yoluyla duyuru yapılır. Durumunu belgelendirenler, oy kullandığı sandığa göre listeye yazılırlar.

EK GEÇİCİ MADDE 8- Bütünleşme süreci döneminde, il disiplin kurulları (18) üyeden oluşur. Bu üyelerden dokuzu, il kongrelerinde seçilen ve halen görev yapan il disiplin kurulu üyeleridir. Diğer dokuz üye, katılma kararı veren partinin il kongresinde seçilmiş disiplin kurulu asıl üyeleri ile yedek

üyelerden tamamlanma yoluyla saptanan üyelerden oluşur ve kurul, eşitlik esası gözetilerek MYK'ca atanır.

EK GEÇİCİ MADDE 9- Bütünleşme süreci döneminde, eşitlik esasına göre oluşturulmuş il, ilçe meclisleri ile il disiplin kurulundan istifa ya da başka nedenlerle ayrılma olursa; ayrılan üyelerin yeri aynı Partinin seçilmiş yedek üyeleri çağrılarak doldurulur. Bu yolla çağrılacak üye kalmamış ise, kurul eksilen sayısı ile göreve devam eder.

Bu eksilme nedeniyle üye tam sayısı yarıdan bir aşağı düşerse, o meclis veya kurul düşmüş sayılır. Bu halde, ilgili il veya ilçe Başkanı durumu hemen Genel Sekreterliğe bildirir. MYK, gecikmeden olağan kongreye kadar görev yapacak yeni bir meclis veya kurul oluşturur.

Bu oluşumun eşit sayıda üyelerden kurulmasına özen gösterilir.

EK GEÇİCİ MADE 10- Bütünleşme süreci döneminde, seçimli olağanüstü kurultayla ilgili Tüzüğün 54. Maddesinin dördüncü fıkrasının uygulanması halinde; 18 Şubat 1995 tarihinde toplanan "Bütünleşme Genel Kurulu"nda her iki Partinin oy kullanma hakkına sahip kurultay delegeleri toplanarak, seçimi yapılacak organlar için Genel Başkan, Parti Meclisi üyeleri ve Yüksek Disiplin Kurulu üyelerini birlikte ve her iki Partiden eşit sayıda olacak şekilde seçerler.

Bu yöntemle belirlenen organlar, olağanüstü kurultayda yapılacak seçimde aynen benimsenerek seçilecektir.

EK GEÇİCİ MADDE 11- 18 Şubat 1995 günlü Olağanüstü Kurultayda kabul olunan ve (11) ek geçici maddeden oluşan bu hükümler, 31 Ağustos 1995 gününe kadar devam edecek

olan Bütünleşme Süreci Dönemi için yürürlüğe konmuş bulunmaktadır. Sürenin bitimiyle yürürlükten kalkacaktır.

EK GEÇİCİ MADDE 12- 18 Nisan 1999 günü yapılacak milletvekili ve yerel yönetim genel seçimlerinde aday olmak için görevlerinden istifa eden il ve ilçe başkanları ile il ve ilçe meclisleri üyelerinin veya kurul boşalmışsa boşalan kurulun yerine MYK'ca atama yapılır. *(28.12.1998 tarihli karar ile)*

GEÇİCİ MADDE (11)

(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da kabul edilen madde)

1 Mart 2012 tarihine kadar kongrelerini yapmış olan il ve ilçelerde yönetim kurulu üye sayılarında Tüzüğün yürürlüğe girmesi sonucunda doğacak eksiklikler, yedek üyelerden tamamlanır.

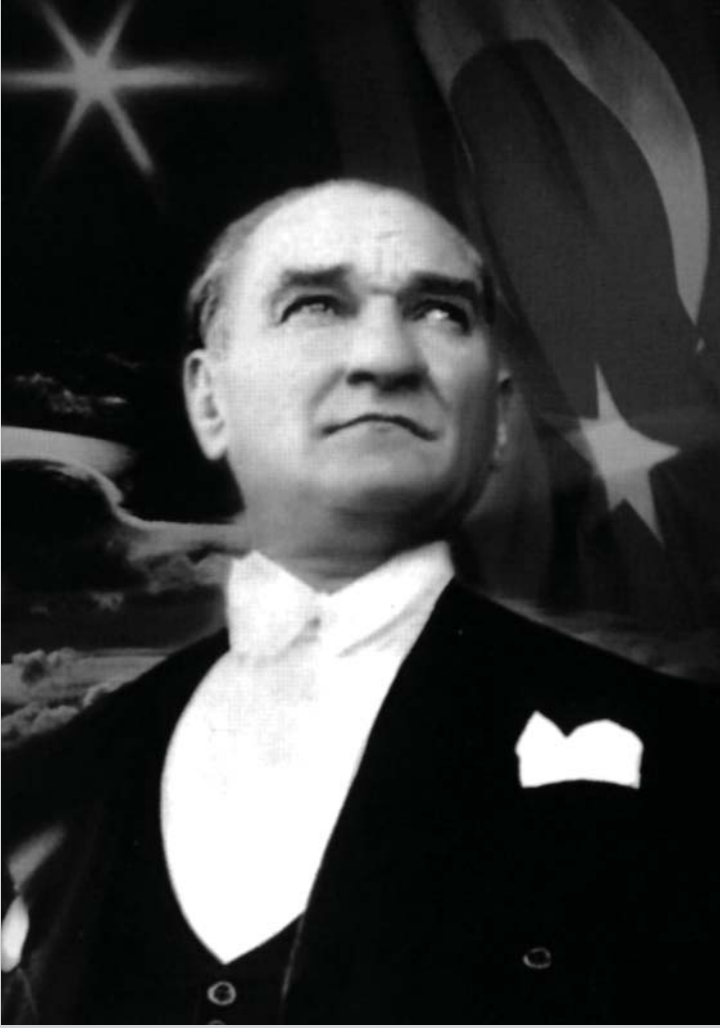
YÜRÜRLÜK VE YÜRÜTME

Madde-87

- A. Bu Tüzük, kurultayca kabul edildiği tarihte (10 Mart 1993) yürürlüğe girer.
- B. 27-30 Kasım 1976 günlerinde toplanan CHP 23. Kurultayınca onaylanan Tüzük yürürlükten kaldırılmıştır.
- C. Tüzüğün 29 ve 33. maddelerine birer son fıkra eklenmesine, 42/E, 56/2, 61/2 fıkralarının değiştirilmesine ve geçici 6. madde eklenmesine dair tüzük değişikliği 8 Ocak 1994 günü toplanan Kurultayca onaylanarak yürürlüğe girmiştir.
- D. Bu Tüzük hükümlerini Cumhuriyet Halk Partisi Parti Meclisi yürütür.

- E. Bu Tüzük değişiklikleri, Kurultayda görüşülerek kabul edilmesinden sonra derhal yürürlüğe girer; ancak 27. maddenin ikinci fıkrası; 29. maddenin 1 ve 4. fıkraları, 33. maddenin 1 ve 4. fıkraları ve bu tüzük değişikliğinin 1. ek maddesinin (b), (c), (d), (e) bendleri ile geçici 1. maddenin (a) bendi Tüzük değişikliğini izleyen ilk olağan kongrede uygulanır. (01.07.2001 günlü kurultayda yapılan düzenleme ve yürürlük hükmü)
- F. Tüzüğün 9., 29., 31., 33., 35., 38., 39., 42., 43., 48., 51., 55., 64., 74., 78., 79., 87. maddeleri 21.12.2008 tarihli 14. Olağanüstü Kurultayda değiştirilmiş; değişiklikler 01 Nisan 2010 tarihli Parti Meclisi kararıyla yürürlüğe girmiştir.
- G. 26 Şubat 2012 tarihinde toplanan 16. Olağanüstü Kurultay tarafından bu Tüzükte yapılan değişiklikler, aşağıdaki istisnalar dışında 01 Mart 2012 tarihinde; Tüzüğün Parti Meclisi kenar başlıklı 37., Merkez Yönetim Kurulu kenar başlıklı 39., Kurultay Görüşmeleri ve Kararları kenar başlıklı 55. ve Kurultayda Seçimler kenar başlıklı 55a maddelerindeki değişiklikler ise Cumhuriyet Halk Partisi'nin 34. Olağan Kurultayının toplandığı gün yürürlüğe girer. **(26.02.2012 tarihli 16. Olağanüstü Kurultay'da kabul edilen bent)**
- H. 5-6 Eylül 2014 tarihinde toplanan 18. Olağanüstü Kurultayda kabul edilen değişiklikler kabul edildiği gün yürürlüğe girer. **(5-6 Eylül 2014 tarihli 18. Olağanüstü Kurultay kararıyla kabul edilen bent)**
- I. 16 - 17 Ocak 2016 tarihinde toplanan 35. Olağan Kurultayda kabul edilen değişiklikler kabul edildiği gün yürürlüğe girer. **(16-17 Ocak 2016 tarihli 35. Olağan Kurultay kararıyla kabul edilen bent)**

Cumhuriyet Halk Partisi; MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'ün önderliğinde; Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin devamı olarak 9 Eylül 1923 tarihinde kabul edilen "Parti Tüzüğü" ile kurulmuştur.

Cumhuriyet Halk Partisi'nin kurucusu, önderi ve ilk Genel Başkanı MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'tür.

(Tüzük Madde - 1)